

การดำเนินการตามแผนการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์
จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑

โดย

กลุ่มติดตามและประเมินผลกองทุน สำนักบริหารกองทุน
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

คำนำ

การดำเนินการตามแผนการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นการดำเนินงานเพื่อศึกษาเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และนำผลการศึกษามาปรับปรุงการดำเนินงานด้านสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประกอบกับบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียนประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ ระหว่างกระทรวงการคลังกับกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ด้านที่ ๒ การสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ การดำเนินการตามแผนการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบสอบถามเกษตรกร แบ่งเป็น ๕ ตอน ประกอบด้วย ๑) ข้อมูลส่วนบุคคล ๒) การใช้ประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ๓) การได้รับประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ๔) ปัญหาและอุปสรรค และ ๕) ข้อเสนอแนะ คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการสำรวจครั้งนี้จะสามารถสนองประโยชน์ต่อความต้องการด้านสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ และเอื้อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ให้เกิดความมั่นคงยั่งยืน ต่อไป

คณะผู้จัดทำ

มิถุนายน ๒๕๖๑

กิตติกรรมประกาศ

การดำเนินการตามแผนการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี ภายใต้การกำกับดูแลของ นางสาวจิราทิพย์ โรจน์อุณวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักบริหารกองทุน และคณะทำงานทุกท่าน จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ นางสาวอาภาพรรณ พัฒนพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิรูปที่ดิน และนางอาทิตย์ยา พองพรหม ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน และเจ้าหน้าที่กรมบัญชีกลาง ที่ควบคุมกำกับดูแลกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ได้กรุณาให้แนวคิดและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหลายประการ ทำให้รายงานฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ๘ จังหวัด ได้แก่ พะเยา เชียงราย สุรินทร์ อุบลราชธานี สตูล พังงา ประจวบคีรีขันธ์ และสุพรรณบุรี ซึ่งให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ในการสำรวจข้อมูล และเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการสำรวจครั้งนี้ โดยเป็นผู้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สำนักบริหารกองทุน (สบท.) ได้ดำเนินการตามแผนการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ โดยศึกษาข้อมูลการให้บริการสินเชื่อที่ผ่านมา กำหนดขั้นตอนพื้นที่การดำเนินงาน และจัดตั้งคณะทำงานจัดทำแผนการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ พร้อมทั้งจัดประชุมคณะทำงาน เพื่อพิจารณาจัดทำแผนและแบบสอบถาม การกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มเป้าหมาย ใช้สูตรคำนวณ Yamane ซึ่งได้ผลลัพธ์ให้สำรวจจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ๓๘๙ ราย และคัดเลือกพื้นที่สำรวจเก็บข้อมูลจำนวน ๔ ภาค ภาคละ ๒ จังหวัด ซึ่งเป็นจังหวัดที่บุคลากรของ ส.ป.ก.จังหวัด มีความพร้อมในการร่วมดำเนินการสำรวจเก็บข้อมูล และเจ้าหน้าที่กองทุนสามารถร่วมดำเนินการในพื้นที่ได้หลายกิจกรรม จำนวน ๘ จังหวัด ได้แก่ พะเยา เชียงราย สุรินทร์ อุบลราชธานี สตูล พังงา ประจวบคีรีขันธ์ และสุพรรณบุรี การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) มีขนาดกลุ่มเกษตรกรตัวอย่างจังหวัดละ ๕๐ ราย

การสำรวจเก็บแบบสอบถามเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ดำเนินการ ๘ จังหวัด จำนวนทั้งสิ้น ๔๗๒ ราย และได้วิเคราะห์ข้อมูล จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร โดยแบ่งผลการศึกษาออกเป็น ๕ ตอน ประกอบด้วย ๑. ข้อมูลส่วนบุคคล ๒. การใช้ประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร ๓. การได้รับประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร ๔. ปัญหาและอุปสรรค ๕. ข้อเสนอแนะ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย ๕๔ ปี ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๓.๕๒ เกษตรกรมีสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย ๔ คนต่อครัวเรือน และมีจำนวนแรงงานด้านการเกษตรเฉลี่ย ๒ คนต่อครัวเรือน เกษตรกรมีรายได้ในการเกษตรเฉลี่ยสูงสุดจากการทำไร่ เช่น ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง สับปะรด เป็นต้น และรายได้้นอกจากการเกษตร คือ การทำธุรกิจส่วนตัว เช่น ค้าขาย รับเหมาก่อสร้าง ร้านเสริมสวย ทอผ้า เป็นต้น ค่าใช้จ่ายประจำของเกษตรกร คือ ค่าใช้จ่ายในการลงทุนทางการเกษตร ร้อยละ ๒๕.๕๖ ค่าอาหารในครัวเรือน ร้อยละ ๒๕.๔๕ ค่าอุปโภคและสาธารณูปโภค ร้อยละ ๒๕.๔๐ สำหรับการออมเงินของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการออมเงินร้อยละ ๖๕.๐๔ และเกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สินร้อยละ ๙๙.๕๘ โดยมีจำนวนหนี้สินกับ ธ.ก.ส. มากที่สุด คือ ๒๘๐,๐๐๑ บาทต่อปี การสำรวจเหตุผลการชำระหนี้ของเกษตรกรให้ความสำคัญแหล่งเงินกู้ที่ครบกำหนดการชำระหนี้ก่อนเป็นอันดับหนึ่ง ร้อยละ ๖๕.๙๒

๒. การใช้ประโยชน์เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร พบว่า เงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตรร้อยละ ๗๐.๕๕ สำหรับอัตราดอกเบี้ยเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เกษตรกรมีความคิดเห็นว่าเหมาะสม ร้อยละ ๗๖.๐๖ และเกษตรกรนำเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ไปใช้ประโยชน์ในด้านการซื้อปัจจัยการผลิตมากที่สุด เช่น การซื้อปุ๋ย การซื้อเมล็ดพันธุ์ อันดับสองคือ ด้านการจ้างแรงงานภาคเกษตร เช่น การจ้างเพาะปลูก การจ้างเก็บเกี่ยวผลผลิต อันดับสามคือ การนำไปใช้ด้านการปรับปรุงพื้นที่เพื่อเตรียมทำการเกษตร เช่น การไถดะ ไถพรวน ไถแปร

๓. การได้รับประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พบว่า เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนแก่เกษตรกรในด้านการลงทุนทางการเกษตรร้อยละ ๗๐.๙๙ และทำให้ความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้นร้อยละ ๙๙.๕๘ ซึ่งเกษตรกรมีความเป็นอยู่ดีขึ้นในระดับปานกลาง ร้อยละ ๕๘.๓๐ เกษตรกรทราบการเพิ่มช่องทางการชำระหนี้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ผ่าน ธ.ก.ส. ร้อยละ ๕๘.๔๗ และเกษตรกรที่ทราบการชำระหนี้ผ่าน ธ.ก.ส. ได้ใช้บริการชำระหนี้ผ่าน ธ.ก.ส. ร้อยละ ๔๗.๔๖ และไม่ใช้บริการชำระหนี้ผ่าน ธ.ก.ส. ร้อยละ ๕๒.๕๔ เหตุผลที่เกษตรกรไม่ใช้บริการชำระหนี้ผ่าน ธ.ก.ส. เนื่องจากเกษตรกรพอใจในการให้เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการเก็บเงินในพื้นที่เป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้ถ้า ส.ป.ก. เพิ่มช่องทางการชำระหนี้นอกจากการจ่ายชำระหนี้โดยเดินทางมาจ่ายที่ ส.ป.ก.จังหวัด และจ่ายที่ ธ.ก.ส. โดยเกษตรกรต้องเสียค่าบริการเพิ่มขึ้นเป็น ๑๕ – ๒๐ บาท ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วย ร้อยละ ๖๓.๓ เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าควรเพิ่มช่องทางการชำระหนี้ที่ เซเว่น อี เลฟเว่น ร้อยละ ๕๐.๘๐ ธนาคารกรุงไทย ร้อยละ ๓๐.๓๒ ผ่านมือถือ ร้อยละ ๙.๐๔ เป็นต้น

๔. ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ต้องปรับปรุงขั้นตอนการให้บริการสินเชื่อร้อยละ ๕๘.๔๗ และเกษตรกรร้อยละ ๔๑.๕๓ เห็นควรให้ ส.ป.ก. **ปรับปรุงขั้นตอน** ตั้งแต่การยื่นคำขอกู้ถึงการรับเงินให้มีระยะเวลา และจำนวนครั้งที่ติดต่อกับส.ป.ก.จังหวัดน้อยลง การทำสัญญาให้ใช้เอกสารน้อยลง เกษตรกรพอใจในการให้เจ้าหน้าที่เข้ามาดำเนินการในพื้นที่ เพราะต้องการพบเจ้าหน้าที่และแจ้งปัญหาอุปสรรคต่างๆ เป็นต้น **การให้บริการสินเชื่อ** พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาการให้บริการสินเชื่อกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ร้อยละ ๖๘.๒๒ เช่น วงเงินกู้ไม่เพียงพอ การรับเงินกู้มีช่องทางน้อย ช่องทางการชำระหนี้สั้น ระยะเวลาการให้บริการตั้งแต่การยื่นคำขอกู้ถึงการรับเงินล่าช้า เป็นต้น และการชำระหนี้คืนเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการชำระคืนเป็นงวดละ ๑ ปี ร้อยละ ๙๗.๒๕

๕. ข้อเสนอแนะจากผลการสำรวจ

๕.๑ การให้บริการสินเชื่อควรให้เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด อำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรในพื้นที่ เช่น การรับคำขอกู้ยืมเงินและการทำสัญญา

๕.๒ ควรมีขั้นตอนการยื่นคำขอกู้จนถึงขั้นตอนการรับเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เพียงครั้งเดียว ในกรณีที่เกษตรกรเข้ามาติดต่อขอกู้ยืมเงินกับส.ป.ก.จังหวัด

๕.๓ เพิ่มช่องทางการให้บริการด้านสินเชื่อ เช่น การรับคำขอกู้ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ จดหมายทั่วไป ไปรษณีย์ และช่องทางอื่นๆ เป็นต้น

๕.๔ ควรพิจารณาเพิ่มวงเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๕.๕ ควรลดขั้นตอนการให้บริการสินเชื่อกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เช่น การกู้ยืมเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ครั้งต่อไปควรใช้เอกสารประกอบคำขอกู้ชุดเดิม ที่เคยยื่นในการกู้ยืมครั้งที่ผ่านมา

๕.๖ ควรเร่งดำเนินการตามนโยบายกระทรวงการคลัง โดยการพัฒนากระบวนการจ่ายเงินกู้ และการรับชำระหนี้เงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือเพิ่มช่องทางอื่น

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ค
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของการสำรวจ	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์/เป้าหมาย	๑
๑.๓ กลุ่มเป้าหมาย	๑
๑.๔ นิยามศัพท์	๑
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๒
๑.๖ ระยะเวลาดำเนินงาน	๒
บทที่ ๒ แนวคิด งานวิจัย และเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง	๓
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีการติดตาม	๓
๒.๒ กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	๔
๒.๓ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการ	๙
๓.๑ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	๙
๓.๒ ขอบเขตของการศึกษา	๙
๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๐
๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ	๑๐
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ ผลการสำรวจ	๑๑
๔.๑ ข้อมูลส่วนบุคคล	๑๑
๔.๒ การใช้ประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	๒๑
๔.๓ การได้รับประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	๒๓
๔.๔ ปัญหาและอุปสรรค	๒๗
๔.๕ ข้อเสนอแนะอื่นๆ	๒๙
บทที่ ๕ สรุปผล และข้อเสนอแนะจากการสำรวจ	๓๑
๕.๑ สรุปผล	๓๑
๕.๒ ข้อเสนอแนะจากการสำรวจ	๓๔
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	๓๕
ภาคผนวก	๓๗

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามเพศ	๑๒
ตารางที่ ๔.๒ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามอายุ	๑๒
ตารางที่ ๔.๓ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามระดับการศึกษา	๑๒
ตารางที่ ๔.๔ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน	๑๓
ตารางที่ ๔.๕ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามจำนวนแรงงานด้านการเกษตร	๑๓
ตารางที่ ๔.๖ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามการถือครองพื้นที่ทำการเกษตรและพื้นที่เฉลี่ย	๑๔
ตารางที่ ๔.๗ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามการออมเงิน	๑๘
ตารางที่ ๔.๘ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามสภาพหนี้	๑๙
ตารางที่ ๔.๙ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามแหล่งชำระหนี้	๒๐
ตารางที่ ๔.๑๐ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามเหตุผลที่เกษตรกรชำระหนี้	๒๐
ตารางที่ ๔.๑๑ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามวงเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ	๒๑
ตารางที่ ๔.๑๒ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามความคิดเห็นต่อวงเงินกู้เพียงพอหรือไม่ และค่าเฉลี่ยวงเงินกู้ที่เพียงพอ	๒๑
ตารางที่ ๔.๑๓ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามการทราบอัตราดอกเบี้ยเงินกู้	๒๒
ตารางที่ ๔.๑๔ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๔ เหมาะสมหรือไม่ และจำนวนอัตราดอกเบี้ยที่เกษตรกรคิดว่าเหมาะสม	๒๒
ตารางที่ ๔.๑๕ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามการนำเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯไปใช้ประโยชน์ทันต่อการทำเกษตรหรือไม่	๒๓
ตารางที่ ๔.๑๖ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯมีส่วนทำให้ผลผลิตเพิ่มหรือไม่	๒๔
ตารางที่ ๔.๑๗ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯมีส่วนทำให้รายได้เพิ่มหรือไม่	๒๔
ตารางที่ ๔.๑๘ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินช่วยบรรเทาความเดือดร้อนด้านใด	๒๕
ตารางที่ ๔.๑๙ จำนวนและร้อยละเกษตรกรร่จำแนกตามเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้นหรือไม่ และความเป็นอยู่ดีขึ้นระดับใด	๒๕

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ ๔.๒๐ จำนวนและร้อยละเกษตรกรกรจำแนกตามการรับรู้การชำระเงินผ่าน ธ.ก.ส. ทราบหรือไม่	๒๖
ตารางที่ ๔.๒๑ จำนวนและร้อยละเกษตรกรกรจำแนกตามการใช้หรือไม่ใช้บริการ ธ.ก.ส. และเหตุผลที่ไม่ใช้บริการ ธ.ก.ส.	๒๖
ตารางที่ ๔.๒๒ จำนวนและร้อยละเกษตรกรกรจำแนกตามความคิดเห็นการเสียค่าบริการ และสถานที่การชำระเงินเพิ่ม	๒๗
ตารางที่ ๔.๒๓ จำนวนและร้อยละเกษตรกรกรจำแนกตามความคิดเห็นควรปรับปรุงหรือไม่ และปรับปรุงขั้นตอนใด	๒๘
ตารางที่ ๔.๒๔ จำนวนและร้อยละเกษตรกรกรจำแนกตามความคิดเห็นการบริการมีปัญหาหรือไม่ และปัญหาด้านไหน	๒๘
ตารางที่ ๔.๒๕ จำนวนและร้อยละเกษตรกรกรจำแนกตามความต้องการชำระหนี้	๒๙
ตารางที่ ๔.๒๖ จำนวนและร้อยละเกษตรกรกรจำแนกตามข้อเสนอแนะ	๒๙

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๔.๑ แหล่งรายได้จากกิจกรรมการเกษตร	๑๕
ภาพที่ ๔.๒ รายได้เฉลี่ยจากกิจกรรมการเกษตรทั้งปี	๑๕
ภาพที่ ๔.๓ แหล่งรายได้จากกิจกรรมนอกการเกษตร	๑๖
ภาพที่ ๔.๔ รายได้เฉลี่ยจากกิจกรรมนอกการเกษตรทั้งปี	๑๖
ภาพที่ ๔.๕ แหล่งค่าใช้จ่ายของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง	๑๗
ภาพที่ ๔.๖ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของเกษตรกรทั้งปี	๑๗
ภาพที่ ๔.๗ รายได้สุทธิของเกษตรกรทั้งปี	๑๘
ภาพที่ ๔.๘ แหล่งเงินทุนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง	๑๙
ภาพที่ ๔.๙ จำนวนหนี้สินเฉลี่ยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง	๑๙
ภาพที่ ๔.๑๐ ร้อยละเกษตรกรจำแนกตามการนำเงินไปใช้ประโยชน์	๒๓

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของการสำรวจ

กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นแหล่งทุนหมุนเวียนเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยมีการสนับสนุนสินเชื่อเป็นภารกิจหนึ่งในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ให้ได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าท้องตลาด ซึ่งการให้บริการสินเชื่อที่ผ่านมา กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้ติดตามผลการดำเนินการต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยสำรวจความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ และเกษตรกรผู้ใช้บริการกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอย่างต่อเนื่อง และผลการสำรวจความพึงพอใจดังกล่าว ได้นำมาปรับปรุงการดำเนินงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

เพื่อให้มีการพัฒนางานด้านติดตามการสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในปี ๒๕๖๑ จึงพิจารณาจัดทำแผนการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และดำเนินการตามแผนการติดตามเกษตรกรดังกล่าว โดยศึกษาจากเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับสินเชื่อจากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๗๑ จังหวัด ๑๓,๕๖๒ ราย จำนวนเงิน ๔๕๑,๗๖๕,๐๐๐.๐๐ บาท ซึ่งผลการศึกษาจะได้นำมาปรับปรุงการดำเนินงานด้านสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้สามารถสนองประโยชน์ต่อความต้องการและเอื้อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินให้เกิดความมั่นคงยั่งยืนต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์/เป้าหมาย

๑. เพื่อศึกษาเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
๒. เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานด้านสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๑.๓ กลุ่มเป้าหมาย

เกษตรกรที่ได้รับสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปี ๒๕๕๙ จำนวน ๗๑ จังหวัด ๑๓,๕๖๒ ราย

๑.๔ นิยามศัพท์

- “เกษตรกร” หมายความว่า เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน
- “กองทุน” หมายความว่า กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- “เขตปฏิรูปที่ดิน” หมายความว่า เขตที่ดินที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- “ธ.ก.ส.” หมายความว่า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- “สินเชื่อเงินกองทุน” หมายความว่า สินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- “ส.ป.ก.” หมายความว่า สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ทราบประโยชน์ของเกษตรกรที่ได้รับสินเชื่อจากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
๒. นำผลการศึกษามาปรับปรุงการดำเนินงานด้านสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

๑.๖ ระยะเวลาดำเนินงาน

ระยะเวลาดำเนินงานระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๖๐ – เดือนมิถุนายน ๒๕๖๑

บทที่ ๒

แนวคิด งานวิจัย และเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการตามแผนการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ ได้ดำเนินการศึกษาจากแนวคิดเกี่ยวกับการติดตาม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น ๓ หัวข้อ ดังนี้

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีการติดตาม

๒.๒ กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๒.๓ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีการติดตาม

๑. ความหมายของการติดตาม

ศุภมิตร ศรีวัฒนชัย (๒๕๖๐) การติดตาม (Monitoring) หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบ กำกับ ควบคุม ทบทวน การปฏิบัติงานในโครงการที่กำหนดไว้ ว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไร เพื่อจะสามารถดำเนินการปรับปรุงแก้ไขวิธีการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด อันจะทำให้การดำเนินงานของโครงการสำเร็จตามวัตถุประสงค์และภายในระยะเวลาที่กำหนด

สุวรรณ นาควิบูลย์วงศ์ (๒๕๕๗) การติดตามโครงการ หมายถึง การกำกับดูแล การตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานในโครงการให้สอดคล้องกับแผนงานที่กำหนดไว้ เพื่อให้โครงการได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

พิสนุ พองศรี (๒๕๕๑) กล่าวถึงการติดตามโครงการ หมายถึง การตรวจสอบ กำกับ ควบคุม โครงการเป็นระยะๆ โดยจัดเก็บข้อมูลด้านต่างๆ ตามสถานการณ์ของโครงการมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่กำหนดไว้ว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร เพื่อจะได้ป้องกัน ปรับปรุง แก้ไขการดำเนินโครงการได้ทันทั่วทั้ง

สมหวัง พิทยานุวัฒน์ (๒๕๕๑) ได้ให้ทัศนะการติดตามโครงการ หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานในโครงการที่กำหนดไว้ แล้วใช้ข้อมูลเพื่อการแก้ไข ปรับปรุง วิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้ผลงานเป็นไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

บุญเลิศ เลี้ยวประไพ (๒๕๔๒) กล่าวถึงการติดตามโครงการว่า หมายถึง การกำกับ ควบคุม ความก้าวหน้า โดยต้องตรวจสอบและควบคุมว่าผลการดำเนินงานลุล่วงไปแล้วเพียงใด สามารถดำเนินการไปตามแผนหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคหรือขัดข้องอย่างไร เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้ต่อไป

๒. จุดมุ่งหมายของการติดตาม

สุวรรณ นาควิบูลย์วงศ์ และ พีรพงศ์ ทิพนาค : ๒๕๕๓ (อ้างถึงในศุภมิตร ศรีวัฒนชัย : ๒๕๖๐) การติดตามจะดำเนินการในช่วงเริ่มต้นหรือระหว่างดำเนินโครงการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ซึ่งโดยสรุปจุดมุ่งหมายของการติดตามมี ดังนี้

๒.๑ เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ทั้งในด้านปัจจัยนำเข้า กิจกรรม และขั้นตอนต่างๆ

๒.๒ เพื่อให้ใช้ทรัพยากรได้เต็มที่ คุ่มค่า เกิดการประหยัดทรัพยากรต่างๆ ของโครงการ

๒.๓ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาหรือข้อขัดข้องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินโครงการ

๒.๔ เพื่อให้ได้แนวทางแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงปัจจัยนำเข้าของกิจกรรม และ ขั้นตอนต่างๆ ของโครงการ

๒.๕ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์

๒.๒ กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

สำนักบริหารกองทุน เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่ กำกับ ดูแล กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งจัดตั้งตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๙ และ(ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ตามมาตรา ๑๐ เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งมีใจความ ดังนี้

แหล่งที่มาของเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตาม พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม มาตรา ๑๐ ประกอบด้วย

๑. เงินที่ได้รับจากงบประมาณแผ่นดิน

๒. เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่ได้รับจากรัฐบาลหรือจากแหล่งต่างๆ ภายในประเทศ หรือ ต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลอื่น

๓. เงินที่ได้รับจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

๔. เงิน ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ ส.ป.ก. ได้รับเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม

รายได้ที่ ส.ป.ก. ได้รับจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้นำส่งเข้าบัญชีกองทุนการ ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

การใช้จ่ายเงินของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้กระทำได้ เฉพาะการ ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้เก็บรักษาเงินและเบิกจ่ายเงินจากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วย การใช้จ่ายเงิน การเบิกจ่ายเงิน และการ เก็บรักษาเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้การใช้จ่ายเงินกองทุน ใช้ได้ตามลักษณะของรายจ่าย ได้แก่

๑. รายจ่ายหมุนเวียน สำหรับกิจการ ดังนี้

ก. การจัดซื้อ หรือเวนคืนที่ดิน หรือสังหาริมทรัพย์ ตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ ส.ป.ก. กำหนด

ข. การชำระดอกเบี้ยพันธบัตร หรือการไถ่ถอนคืนพันธบัตรเมื่อครบกำหนดชำระ

ค. สินเชื่อ ตามระเบียบคณะกรรมการการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมว่าด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้ยืมเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ง. รายจ่ายหมุนเวียนอื่นๆ ตามที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

๒. รายจ่ายขาด สำหรับกิจการ ดังนี้

ก. รายจ่ายตามข้อผูกพันตามกฎหมาย

ข. รายจ่ายตามโครงการเร่งด่วนที่เป็นภารกิจของ ส.ป.ก. โดยตรง แต่ไม่ได้รับเงินงบประมาณแผ่นดินเพื่อการบริหารงานตามปกติ หรือได้รับแต่ไม่เพียงพอ

ค. โครงการที่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร

ภารกิจหลักของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม คือ การจัดการรายได้และพัฒนาแหล่งทุน เพื่อให้มีทุนสนับสนุนการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้แก่

๑. การปรับปรุงสิทธิการถือครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้เกษตรกรมีโอกาสเป็นเจ้าของที่ดิน หรือมีที่ดินประกอบอาชีพอย่างถาวร

๒. การจัดเกษตรกรเข้าทำกินในแปลงที่ดิน และจัดที่อยู่อาศัยในที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนั้น

๓. การพัฒนาขั้นพื้นฐาน เช่น การจัดหาน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การก่อสร้างและปรับปรุงถนนระหว่างหมู่บ้าน ก่อสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรขนาดเล็ก ฯลฯ

๔. การพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม ปรับปรุงทรัพยากรและปัจจัยการผลิต เช่น ส่งเสริมการเกษตร จัดหาสินเชื่อให้แก่เกษตรกร พัฒนาแหล่งน้ำ จัดรูปที่ดิน พัฒนาที่ดิน จัดตั้งสถาบันเกษตรกร พัฒนาการศึกษาศาธารณสุข พัฒนาชุมชน และสาธิตูปโภคของเกษตรกร ฯลฯ

๒.๓ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศุภมิตร ศรีวัฒนชัย (๒๕๖๐) การติดตามและประเมินผล การพัฒนาองค์ความรู้และการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ภายใต้โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (หลักสูตรการพัฒนาเกษตรกรอย่างยั่งยืน) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙

ด้านรายได้และรายจ่ายของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยจากภาคเกษตร ๑๖๓,๒๘๕.๕๕ บาทต่อปี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๖๓.๔๕ ของมูลค่ารายได้รวมทั้งหมดของเกษตรกร รองลงมาคือ ค่าจ้างแรงงาน ค่าตอบแทนตามตำแหน่ง และการค้าขายและงานบริการ ตามลำดับ ซึ่งในภาพรวมเกษตรกรมีรายได้สุทธิเฉลี่ยเท่ากับ ๒๕๗,๓๓๙.๐๔ บาทต่อปี เมื่อพิจารณาในด้านรายจ่ายพบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายสุทธิเฉลี่ยเท่ากับ ๑๗๕,๖๙๒.๖๒ บาทต่อปี โดยรายจ่ายส่วนใหญ่ของเกษตรกรมาจากด้านต้นทุนภาคเกษตร ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕๙ ของมูลค่ารายจ่ายรวมทั้งหมด หรือเฉลี่ยประมาณ ๕๓,๗๓๖.๕๓ บาทต่อปี นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายอื่นๆ นอกภาคเกษตร อาทิ ค่าอาหาร ภาระที่ต้องจ่ายรายเดือน (ผ่อนรถและบ้าน) เป็นต้น คิดเป็น ร้อยละ ๖๙.๔๑ ของมูลค่ารายจ่ายรวมทั้งหมดของเกษตรกร

ในด้านการออมเงินและภาระหนี้สินพบว่า เกษตรกรร้อยละ ๖๖.๒๖ ของจำนวนเกษตรกรทั้งหมดมีการออมเงิน โดยเงินออมเฉลี่ยของเกษตรกรในภาพรวมของทั้งประเทศอยู่ที่ ๓๖,๒๑๔.๙๑ บาทต่อปี ส่วนด้านภาระหนี้สินพบว่า เกษตรกรร้อยละ ๗๙.๐๔ มีภาระหนี้สิน โดยภาระหนี้สินเฉลี่ยของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ที่ ๒๒๑,๕๗๙.๔๔ บาท ซึ่งแบ่งออกได้เป็นภาระหนี้สินในระบบร้อยละ ๗๘.๕๗ ของมูลค่าหนี้สินทั้งหมดและเป็นภาระหนี้สินนอกระบบ ร้อยละ ๖.๑๖

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (๒๕๕๙) ทำการวิจัยเรื่อง โครงการศึกษาภาวะหนี้สินเกษตรกรและแนวทางการปรับปรุงศักยภาพการดำเนินงานกองทุนในกำกับดูแลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงศักยภาพของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในด้านการสนับสนุนให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ดำเนินการโดยใช้งบประมาณประจำ และควรให้ความสำคัญกับการปฏิรูปที่ดินในความหมายแบบกว้าง ซึ่งครอบคลุมไปถึงการปรับปรุงและบำรุงดิน การจัดระบบการตลาดเกษตร การจัดระบบชลประทาน เป็นต้น ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรได้ยิ่งยไปกว่า สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จำเป็นต้องบูรณาการบทบาทและกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นของรัฐ

การวิจัยพบว่าการก่อหนี้และความยากจนของเกษตรกร เกิดจากสาเหตุสำคัญ ๓ ประการ ดังนี้

๑. เกษตรกรเข้าไม่ถึงแหล่งความรู้และการพัฒนาทักษะซึ่งเป็นปัญหาที่รัฐควรนำรวบรวมเป็นพันธกิจหนึ่งที่สำคัญ ส่วนด้านการเข้าถึงสินเชื่อในปัจจุบันเกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ยืมหลายแหล่ง การให้กู้ยืมเพิ่มเติมจนเกินระดับความสามารถที่จะชำระคืนหนี้ ซึ่งเป็นประเด็นที่พึงระมัดระวังในการดำเนินนโยบาย

๒. เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่มีความสามารถในการจัดการความเสี่ยงอย่างรอบด้าน ทั้งที่เกี่ยวกับความเสี่ยงด้านการผลิต ราคาตลาด และการเงิน

๓. เกษตรกรบางส่วนขาดความพยายาม ทำให้ความช่วยเหลือของรัฐมักคอยเกื้อหนุนคนที่ล้มเหลว ซึ่งโดยรวมแล้วการแก้ปัญหาหนี้สินเกษตรกรต้องดำเนินทั้งฝ่ายรัฐและเกษตรกร

ฤทัยรัตน์ ดวงชื่น และ พิทักษ์ ศิริวงศ์ (๒๕๕๙) ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการชำระหนี้ของลูกค้าเงินกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาจอมบึง จังหวัดราชบุรี พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ด้านสภาพการถือครองที่ดิน และรายได้จากผลิตผล ส่งผลต่อศักยภาพการชำระหนี้เงินกู้ของลูกค้า ธ.ก.ส. สำหรับปัจจัยทางสังคม ด้านภัยพิบัติต่างๆ ได้แก่ ภัยแล้ง น้ำท่วม และด้านสถานะเศรษฐกิจ ได้แก่ น้ำมันราคาแพงขึ้น ผลผลิตราคาตกต่ำ ส่งผลต่อศักยภาพการชำระหนี้เงินกู้ของลูกค้า ธ.ก.ส.

ด้านศักยภาพการชำระหนี้เงินกู้ของลูกค้า พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการชำระหนี้ตรงเวลาที่กำหนด ได้แก่ การปรับลดจำนวนเงินส่งชำระหนี้ การปรับการชำระหนี้ให้สอดคล้องกับรายได้ที่เกษตรกรได้รับ และการแจ้งหนังสือเตือนกับลูกค้าก่อนถึงกำหนดชำระ ส่วนด้านการชำระหนี้ครบตามจำนวน ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการชำระหนี้ ได้แก่ ปัจจัยการพักชำระหนี้เกษตรกร การขยายระยะเวลาในการชำระหนี้ และการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แก่ลูกหนี้ค้างชำระตามความจำเป็น

วัชรพล วิลาวรรณ และ สุภาภรณ์ พวงชมพู (๒๕๕๘) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สินทางการเกษตรของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ประกอบด้วย ดังนี้

๑. รายได้ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีรายได้มากจะมีความสามารถในการชำระหนี้สินเชื่อทางการเกษตรได้มากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้น้อยกว่า เนื่องจากเกษตรกรที่มีรายได้มากจะสามารถเก็บออมเงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อชำระคืนสินเชื่อทางการเกษตรมากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้น้อยกว่า

๒. ระยะเวลาการทำสัญญากับ ธ.ก.ส. พบว่าเกษตรกรปลูกข้าว ธ.ก.ส. ที่มีระยะเวลาการทำสัญญามาก จะมีความสามารถในการชำระสินเชื่อทางการเกษตรได้มากกว่าเกษตรกรที่มีระยะเวลาการทำสัญญาน้อยกว่า เนื่องจากการมีระยะเวลาการทำสัญญาน้อยกว่าทำให้เกษตรกรไม่สามารถหาเงินเพื่อมาชำระเงินต้นและดอกเบี้ยประจำปีได้ทันเวลา จึงทำให้ชำระคืนสินเชื่อเพื่อการเกษตรได้น้อยกว่า

๓. สมาชิกในครัวเรือน พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระคืนสินเชื่อทางการเกษตร เนื่องจากเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากก็จะสามารถทำกิจการทางการเกษตรได้มาก ทำให้มีรายได้ภายในครัวเรือนมาก จึงทำให้สามารถชำระคืนสินเชื่อทางการเกษตรได้มากกว่าเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกน้อยกว่า

๔. พื้นที่ทำการเกษตร พบว่า พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระคืนสินเชื่อทางการเกษตร เนื่องจากเกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรมาก ทำให้สามารถชำระคืนสินเชื่อทางการเกษตรได้มากกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรน้อย

๕. จำนวนหนี้สิน พบว่า จำนวนหนี้สินของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้สินสินเชื่อทางการเกษตร เนื่องจากเกษตรกรที่มีจำนวนหนี้สินในครัวเรือนน้อย จึงทำให้สามารถชำระคืนสินเชื่อทางการเกษตรได้มากกว่าเกษตรกรที่มีจำนวนหนี้สินมาก

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (๒๕๕๗) ได้ทำการศึกษาหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกร และขนาดของเงินกู้ที่เหมาะสม โดย พบว่า การกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการเกษตรยังคงเป็นวัตถุประสงค์หลักในการกู้ยืมของเกษตรกรกว่าร้อยละ ๙๕ ส่วนการที่เกษตรกรยังคงมีหนี้สินค้างชำระอยู่ส่วนใหญ่พบว่าหนี้สินนั้นยังไม่ถึงกำหนดเวลาชำระคืน และบางส่วนได้เข้าโครงการพักชำระหนี้หรือปรับโครงสร้างหนี้

ทัศนคติของเกษตรกรต่อการเป็นหนี้และการพักชำระหนี้ เกษตรกรให้ความสำคัญเรื่องการผัดผ่อนชำระหนี้และมีความคิดเห็นว่ารัฐจะเข้ามาช่วยเรื่องหนี้สินน้อย สำหรับทัศนคติของเกษตรกรต่อการพักชำระหนี้ นั้น ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และมีความเชื่อว่าโครงการพักชำระหนี้ไม่ได้ทำให้หนี้สินลดลงหนี้สินยังคงเดิมเป็นเพียงการยืดระยะเวลาการชำระหนี้เท่านั้น

เกษตรกรมักคาดว่าจะสามารถชำระหนี้คืนได้ในระยะเวลาที่กำหนดจากรายได้ในปีถัดไป แต่เกษตรกรมีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรซึ่งมีรายได้ไม่คงที่ แต่รายจ่ายทั้งด้านเกษตรและนอกการเกษตรยังคงมีอยู่และเพิ่มขึ้น ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอที่ใช้จ่ายและชำระหนี้ ต้องกู้ยืมเงินเพื่อชำระหนี้บางส่วนและลงทุน ทำให้เกิดภาระหนี้สิน

ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ (๒๕๕๔) การบริหารจัดการโครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชนในมุมมองของเกษตรกร: กรณีศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการศึกษาเกษตรกรบางคนนำเงินที่ได้จากโครงการนำไปใช้ด้านอื่นๆ ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่ม เช่น การซื้อรถ ค่าใช้จ่ายในการแต่งงาน เป็นต้น ดังนั้นการติดตามดูแลการใช้เงินของเกษตรกรจึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่งรวมถึงการติดตามการก่อหนี้สินใหม่ของเกษตรกรด้วย เนื่องจากเกษตรกรบางคนมีการสร้างหนี้ขึ้นมาใหม่เพราะคิดว่าถึงอย่างไรรัฐบาลก็ช่วยเหลือเช่นเดิม

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการ

การดำเนินการตามแผนการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปี ๒๕๖๑ ดำเนินการเก็บข้อมูลเกษตรกรที่ได้รับสินเชื่อกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปี ๒๕๕๙ รายละเอียดในการศึกษา ได้แก่ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ขอบเขตของการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ และการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	เป้าหมาย	๒๕๖๐		๒๕๖๑					
		ต.ค.-พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
๑. รวบรวมศึกษาข้อมูลการกำหนดขั้นตอนและพื้นที่ดำเนินการให้บริการสินเชื่อ		↔							
๒. แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนฯ			↔						
๓. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการอนุมัติสินเชื่อปี ๒๕๕๘-๒๕๖๐			↔						
๔. ประชุมคณะทำงาน จัดทำแผนการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนฯ	๒ ครั้ง			↔					
๕. ดำเนินการเก็บข้อมูลกลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง	๔๐๐ ราย ใน ๔ ภาค				↔				
๖. ประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมทางสถิติและอื่นๆ					↔				
๗. จัดทำรายงานสรุปผลการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนฯ						↔			
๘. คณะทำงาน พิจารณารายงานสรุปผลการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนฯ	๑ ครั้ง							↔	
๙. รายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนฯ และนำเสนอต่อเลขาธิการ ส.ป.ก.									↔
๑๐. จัดทำเอกสารเผยแพร่									↔

๓.๒ ขอบเขตของการศึกษา

๓.๒.๑ กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

๑) กลุ่มเป้าหมาย เกษตรกรที่ได้รับสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปี ๒๕๕๙ จำนวน ๗๑ จังหวัด เกษตรกรจำนวน ๑๓,๕๖๒ ราย (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙)

๒) กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรที่ได้รับสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปี ๒๕๕๙ ใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตร Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนเกษตรกรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างซึ่งกำหนดให้เท่ากับ ๐.๐๕

$$\begin{aligned}\text{แทนค่าในสูตร } n &= \frac{๑๓,๕๖๒}{๑ + ๑๓,๕๖๒ (๐.๐๕)^๒} \\ &= ๓๘๘.๔๘ \text{ ราย}\end{aligned}$$

๓.๒.๒ การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจจำนวนไม่น้อยกว่า ๓๘๘ ราย โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

๑) พื้นที่สำรวจเก็บข้อมูลการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในเขตปฏิรูปที่ดินจำนวน ๔ ภาค ภาคละ ๒ จังหวัด รวมทั้งสิ้น ๘ จังหวัด

๒) การเลือกจังหวัด ที่มีเกษตรกรที่ได้รับสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ตามแผนงบประมาณ ๒๕๕๙ ซึ่งบุคลากรของ ส.ป.ก.จังหวัด มีความพร้อมในการร่วมดำเนินการสำรวจเก็บข้อมูล และเป็นจังหวัดที่เจ้าหน้าที่กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ สามารถร่วมดำเนินการในพื้นที่ได้หลายกิจกรรม จำนวน ๘ จังหวัด ได้แก่ พะเยา เชียงราย สุรินทร์ อุบลราชธานี สตูล พังงา ประจวบคีรีขันธ์ และสุพรรณบุรี

๓) กลุ่มตัวอย่างเกษตรกร ได้รับคัดเลือกจากเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร ๕๐ รายต่อจังหวัด รวมทั้งสิ้น ๔๐๐ ราย

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการสำรวจครั้งนี้ประกอบด้วย ข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง ๒ ประเภทมี ดังนี้

๑. ข้อมูลปฐมภูมิ จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่ได้รับประโยชน์จากการสนับสนุนสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๒. ข้อมูลทุติยภูมิ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารของ ส.ป.ก. และเอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งข้อมูลจาก Internet

๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ

การดำเนินการตามแผนการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปี ๒๕๖๑ ใช้เครื่องมือแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง แบ่งหัวข้อเป็น ๔ ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ ๒ การใช้ประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ตอนที่ ๓ การได้รับประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ตอนที่ ๔ ปัญหาและอุปสรรค

ตอนที่ ๕ ข้อเสนอแนะ

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย การวิเคราะห์เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง ๒ ประเภทมี ดังนี้

๑. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ คือ วิธีการจัดหมวดหมู่และพรรณนาความ ได้แก่ ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงการให้สินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๒. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ คือ วิธีการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) เป็นต้น โดยวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติ และอื่นๆ

บทที่ ๔

ผลการสำรวจ

การดำเนินการตามแผนการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้สำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๔.๑ ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ ๔.๒ การใช้ประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ตอนที่ ๔.๓ การได้รับประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ตอนที่ ๔.๔ ปัญหาและอุปสรรค

ตอนที่ ๔.๕ ข้อเสนอแนะ

การสำรวจเกษตรกรที่ได้รับสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ กลุ่มตัวอย่าง ๔ ภาค จำนวนภาคละ ๒ จังหวัด รวม ๘ จังหวัด จำนวนทั้งสิ้น ๔๗๒ ราย รายละเอียดดังนี้

๑. ภาคเหนือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๑๓๑ ราย

๑.๑ จังหวัดพะเยา จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๖๘ ราย

๑.๒ จังหวัดเชียงราย จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๖๓ ราย

๒. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๑๕๖ ราย

๒.๑ จังหวัดสุรินทร์ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๗๐ ราย

๒.๒ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๘๖ ราย

๓. ภาคใต้ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๗๘ ราย

๓.๑ จังหวัดสตูล จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๔๑ ราย

๓.๒ จังหวัดพังงา จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๓๗ ราย

๔. ภาคกลาง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๑๐๗ ราย

๔.๑ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๔๔ ราย

๔.๒ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๖๓ ราย

ตอนที่ ๔.๑ ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคลจากการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ๔๗๒ ราย ได้ผลการสำรวจในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

เพศของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เพศหญิง ๒๓๗ ราย ร้อยละ ๕๐.๒๑ และ เพศชาย ๒๓๕ ราย ร้อยละ ๔๙.๗๙ ผลสำรวจเป็นรายภาคพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น เพศชาย ยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๑)

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามเพศ

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
ชาย	๖๖	๕๐.๓๘	๕๘	๓๗.๑๘	๕๓	๖๗.๙๕	๕๘	๕๔.๒๑	๒๓๕	๔๙.๗๙
หญิง	๖๕	๔๙.๖๒	๙๘	๖๒.๘๒	๒๕	๓๒.๐๕	๔๙	๔๕.๗๙	๒๓๗	๕๐.๒๑

อายุของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีอายุเฉลี่ยที่ ๕๔ ปี โดยอายุสูงสุด ๘๕ ปี และอายุน้อยสุด ๒๘ ปี โดยผลสำรวจช่วงอายุเกษตรกร พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง ๕๑ - ๖๐ ปี ยกเว้นภาคใต้ที่มีช่วงอายุส่วนใหญ่ของเกษตรกรอยู่ระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๒)

ตารางที่ ๔.๒ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามอายุ

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
ต่ำกว่า ๔๑ ปี	๕	๓.๘๒	๑๐	๖.๔๑	๙	๑๑.๕๔	๙	๘.๔๑	๓๓	๖.๙๙
๔๑ - ๕๐ ปี	๓๐	๒๒.๙๐	๕๓	๓๓.๙๗	๓๓	๔๒.๓๑	๓๔	๓๑.๗๘	๑๕๐	๓๑.๗๘
๕๑ - ๖๐ ปี	๖๑	๔๖.๕๖	๗๐	๔๔.๘๗	๒๗	๓๔.๖๒	๓๖	๓๓.๖๔	๑๙๔	๔๑.๑๐
๖๑ - ๗๐ ปี	๓๓	๒๕.๑๙	๑๖	๑๐.๒๖	๘	๑๐.๒๖	๒๓	๒๑.๕๐	๘๐	๑๖.๙๕
สูงกว่า ๗๐ ปี	๒	๑.๕๓	๗	๔.๔๙	๑	๑.๒๘	๕	๔.๖๗	๑๕	๓.๑๘
อายุเฉลี่ย (ปี)	๕๕		๕๓		๕๑		๕๔		๕๔	
อายุสูงสุด (ปี)	๗๗		๘๐		๗๒		๘๕		๘๕	
อายุต่ำสุด (ปี)	๓๕		๓๔		๓๕		๒๘		๒๘	

ระดับการศึกษาของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ ๗๓.๕๒ เป็นอันดับแรก และอันดับสอง คือ ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ร้อยละ ๑๙.๗๐ (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๓)

ตารางที่ ๔.๓ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามระดับการศึกษา

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
ไม่ได้เข้ารับการศึกษ	๓	๒.๒๙	๐	๐.๐๐	๑	๑.๒๘	๙	๘.๔๑	๑๓	๒.๗๕
ประถมศึกษา	๑๐๑	๗๗.๑๐	๑๒๐	๗๖.๙๒	๕๓	๖๗.๙๕	๗๓	๖๘.๒๒	๓๔๗	๗๓.๕๒
มัธยมศึกษา/ปวช.	๒๓	๑๗.๕๖	๓๓	๒๑.๑๕	๑๙	๒๔.๓๖	๑๘	๑๖.๘๒	๙๓	๑๙.๗๐
อนุปริญญา/ปวส.	๒	๑.๕๓	๑	๐.๖๔	๒	๒.๕๖	๕	๔.๖๗	๑๐	๒.๑๒
ปริญญาตรีขึ้นไป	๒	๑.๕๓	๒	๑.๒๘	๓	๓.๘๕	๒	๑.๘๘	๙	๑.๙๑

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย ๔ คนต่อครัวเรือน โดยจำนวนสมาชิกมากที่สุด ๑๐ คนต่อครัวเรือน และจำนวนสมาชิกต่ำสุด ๑ คนต่อครัวเรือน โดยจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรส่วนใหญ่มี ๓ – ๔ คน คิดเป็น ร้อยละ ๕๐.๘๕ (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๔)

ตารางที่ ๔.๔ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
๑ – ๒ คน	๓๑	๒๓.๖๖	๖	๓.๘๕	๑๑	๑๔.๑๐	๒๒	๒๐.๕๖	๗๐	๑๔.๘๓
๓ – ๔ คน	๖๗	๕๑.๑๕	๗๕	๔๘.๐๘	๓๙	๕๐.๐๐	๕๙	๕๕.๑๔	๒๔๐	๕๐.๘๕
๕ – ๖ คน	๓๐	๒๒.๙๐	๕๘	๓๗.๑๘	๒๑	๒๖.๙๒	๑๘	๑๖.๘๒	๑๒๗	๒๖.๙๑
๗ – ๘ คน	๓	๒.๒๙	๑๕	๙.๖๒	๖	๗.๖๙	๖	๕.๖๑	๓๐	๖.๓๖
มากกว่า ๘ คน	๐	๐.๐	๒	๑.๒๘	๑	๑.๒๘	๒	๑.๘๗	๕	๑.๐๖
จำนวนสมาชิกเฉลี่ย	๔		๔		๔		๔		๔	
จำนวนสมาชิกสูงสุด	๘		๙		๙		๑๐		๑๐	
จำนวนสมาชิกต่ำสุด	๑		๒		๑		๑		๑	

จำนวนแรงงานด้านการเกษตร จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานเฉลี่ย ๒ คนต่อครัวเรือน โดยจำนวนแรงงานสูงสุด ๗ คนต่อครัวเรือน และจำนวนสมาชิกต่ำสุด ๑ คนต่อครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่มีแรงงานทำการเกษตรจำนวน ๑ – ๒ คนต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๑๓ (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๕)

ตารางที่ ๔.๕ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามจำนวนแรงงานด้านการเกษตร

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
๑ – ๒ คน	๑๐๕	๘๐.๑๕	๙๑	๕๘.๓๓	๖๑	๗๘.๒๑	๗๔	๖๙.๑๖	๓๓๑	๗๐.๑๓
๓ – ๔ คน	๒๕	๑๙.๐๘	๕๖	๓๕.๙๐	๑๗	๒๑.๗๙	๓๒	๒๙.๙๑	๑๓๐	๒๗.๕๔
มากกว่า ๔ คน	๑	๐.๗๖	๙	๕.๗๗	๐	๐.๐	๑	๐.๙๓	๑๑	๒.๓๓
จำนวนสมาชิกเฉลี่ย	๒		๒		๒		๒		๒	
จำนวนสมาชิกสูงสุด	๖		๗		๔		๗		๗	
จำนวนสมาชิกต่ำสุด	๑		๑		๑		๑		๑	

การถือครองพื้นที่ทำการเกษตร จากการสำรวจพบว่าเกษตรกรมีพื้นที่อยู่ทำประโยชน์ทางการเกษตรในและนอกเขตปฏิรูปที่ดิน

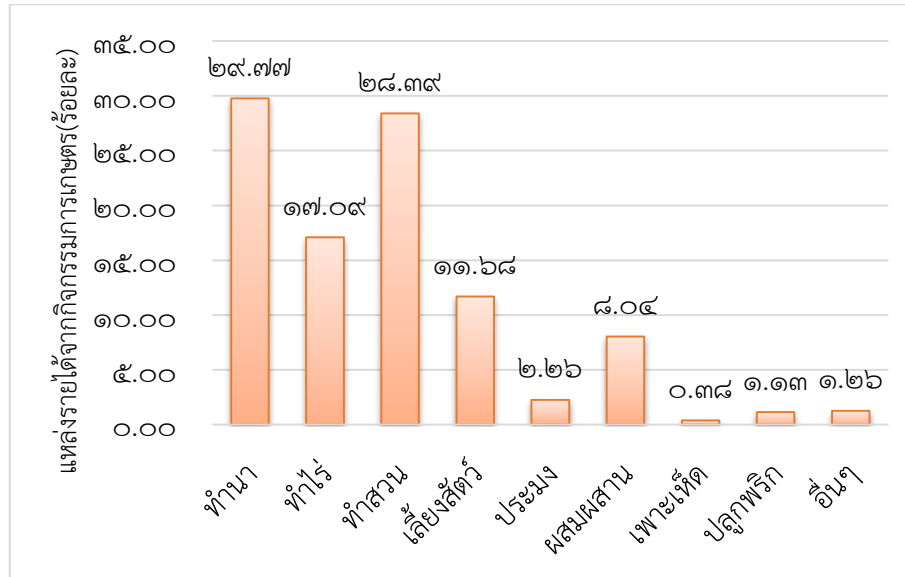
เกษตรกรถือครองเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์และทำการเกษตรอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินอย่างเดียว เป็น ส.ป.ก. ๔-๐๑ ร้อยละ ๙๐.๓๑ สัญญาเช่าในเขตปฏิรูปที่ดิน ร้อยละ ๙.๓๔ และสัญญาเช่าซื้อในเขตปฏิรูปที่ดิน ร้อยละ ๐.๓๕ โดยมีพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเฉลี่ย ๒๑.๔๔ ไร่

สำหรับการถือครองพื้นที่ในและนอกเขตปฏิรูปที่ดินพบว่า เกษตรกรถือครองพื้นที่นอกเขตปฏิรูปที่ดินที่เป็นโฉนดที่ดิน ร้อยละ ๔๘.๑๖ เป็นอันดับหนึ่ง และอันดับสอง คือ ที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ร้อยละ ๒๘.๙๘ โดยมีพื้นที่เฉลี่ยเฉพาะนอกเขตปฏิรูปที่ดิน ๑๖.๗๘ ไร่ (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๖) ตารางที่ ๔.๖ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามการถือครองพื้นที่การทำการเกษตรและพื้นที่เฉลี่ย

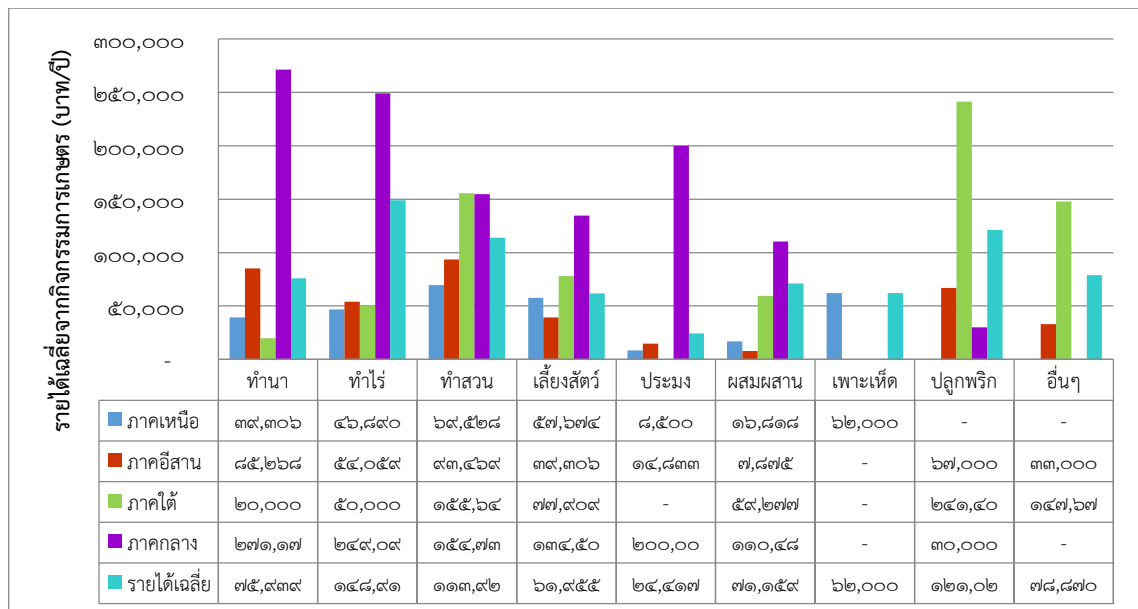
รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง		พื้นที่เฉลี่ย
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	ไร่
๑.ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินอย่างเดียว											
จำนวนรวม	๖๓	๑๐๐.๐๐	๑๐๓	๑๐๐.๐๐	๕๙	๑๐๐.๐๐	๖๔	๑๐๐.๐๐	๒๘๙	๑๐๐.๐๐	๒๑.๔๔
ส.ป.ก. ๔-๐๑	๖๑	๙๖.๘๓	๙๑	๘๘.๓๕	๕๗	๙๖.๙๑	๕๒	๘๑.๒๕	๒๖๑	๙๐.๓๑	๑๖.๓๒
สัญญาเช่าเขตปฏิรูปที่ดิน	๒	๓.๑๗	๑๒	๑๑.๖๕	๒	๓.๓๙	๑๑	๑๗.๑๙	๒๗	๙.๓๔	๒๒.๙๙
สัญญาเช่าซื้อเขตปฏิรูปที่ดิน	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๑	๑.๕๖	๑	๐.๓๕	๒๕.๐๐
๒. ที่ดินในและนอกเขตปฏิรูปที่ดิน											
จำนวนรวม	๘๓	๑๐๐.๐๐	๗๔	๑๐๐.๐๐	๗๒	๑๐๐.๐๐	๑๖	๑๐๐.๐๐	๒๔๕	๑๐๐.๐๐	๑๖.๗๘
โฉนดที่ดิน	๔๔	๕๓.๐๑	๕๒	๗๐.๒๗	๒๐	๒๗.๗๘	๒	๑๒.๕๐	๑๑๘	๔๘.๑๖	๑๑.๖๖
นส.๓	๙	๑๐.๘๔	๕	๖.๗๖	๖	๘.๓๓	๑	๖.๒๕	๒๑	๘.๕๗	๑๐.๑๒
นส.๓ ก	๑	๑.๒๐	๒	๒.๗๐	๑	๑.๓๙	๐	๐.๐๐	๔	๑.๖๓	๑๕.๕๐
ไม่มีเอกสารสิทธิ์	๒๗	๓๒.๕๓	๒	๒.๗๐	๓๖	๕๐.๐๐	๖	๓๗.๕๐	๗๑	๒๘.๙๘	๑๗.๑๗
เขตหรือบริเวณป่าไม้	๒	๒.๔๑	๐	๐.๐๐	๓	๔.๑๗	๑	๖.๒๕	๖	๒.๔๕	๑๖.๐๐
เช่า (นอกเขตปฏิรูปที่ดิน)	๐	๐.๐๐	๕	๖.๗๖	๖	๘.๓๓	๖	๓๗.๕๐	๑๗	๖.๙๔	๓๒.๗๖
ทำฟรี เช่น ญาติพี่น้อง	๐	๐.๐๐	๘	๑๐.๘๑	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๘	๓.๒๗	๑๔.๖๓

รายได้จากกิจกรรมการเกษตร ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง พบว่าแหล่งรายได้ของเกษตรกรส่วนใหญ่มาจากกิจกรรมทำนา ร้อยละ ๒๙.๗๗ อันดับสองกิจกรรมทำสวน ร้อยละ ๒๘.๓๙ อันดับสามกิจกรรมทำไร่ ๑๗.๐๙ (ดังแสดงตามภาพที่ ๔.๑) สำหรับรายได้จากกิจกรรมการเกษตรรายภาคพบว่าเกษตรกรภาคเหนือมีรายได้เฉลี่ยสูงสุดจากกิจกรรมทำสวน ๖๙,๕๒๘ บาทต่อปี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) มีรายได้เฉลี่ยสูงสุดจากกิจกรรมทำสวน ๙๓,๔๖๙ บาทต่อปี ภาคใต้รายได้เฉลี่ยสูงสุดจากกิจกรรมการปลูกพริก ๒๔๑,๔๐๐ บาทต่อปี และภาคกลางรายได้เฉลี่ยสูงสุดจากกิจกรรมทำนา ๒๗๑,๑๗๑ บาทต่อปี

กิจกรรมที่มีรายได้เฉลี่ยของทุกภาคสูงสุด ได้แก่ การทำไร่มีรายได้เฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ ๑๔๘,๙๑๒ บาทต่อปี จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคกลาง และการสำรวจแหล่งที่มาของเกษตรกรที่ทำไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๙ อันดับสองคือ กิจกรรมการปลูกพริกมีรายได้เฉลี่ย ๑๒๑,๐๒๒ บาทต่อปี จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคใต้ โดยผลสำรวจแหล่งการปลูกพริกของเกษตรกรคิดเป็น ร้อยละ ๑.๑๓ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (ดังแสดงตามภาพที่ ๔.๒)

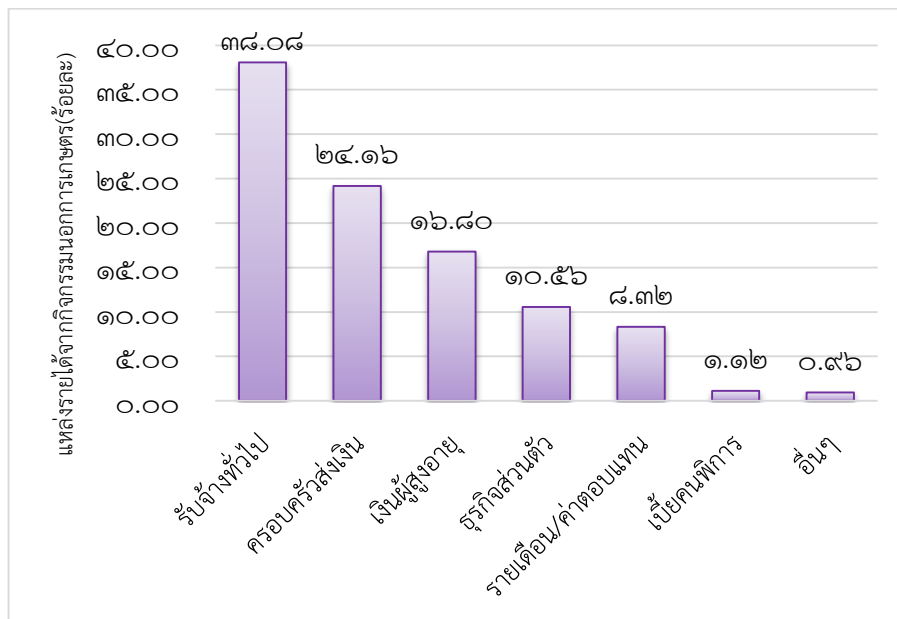
ภาพที่ ๔.๑ แหล่งรายได้จากกิจกรรมการเกษตร

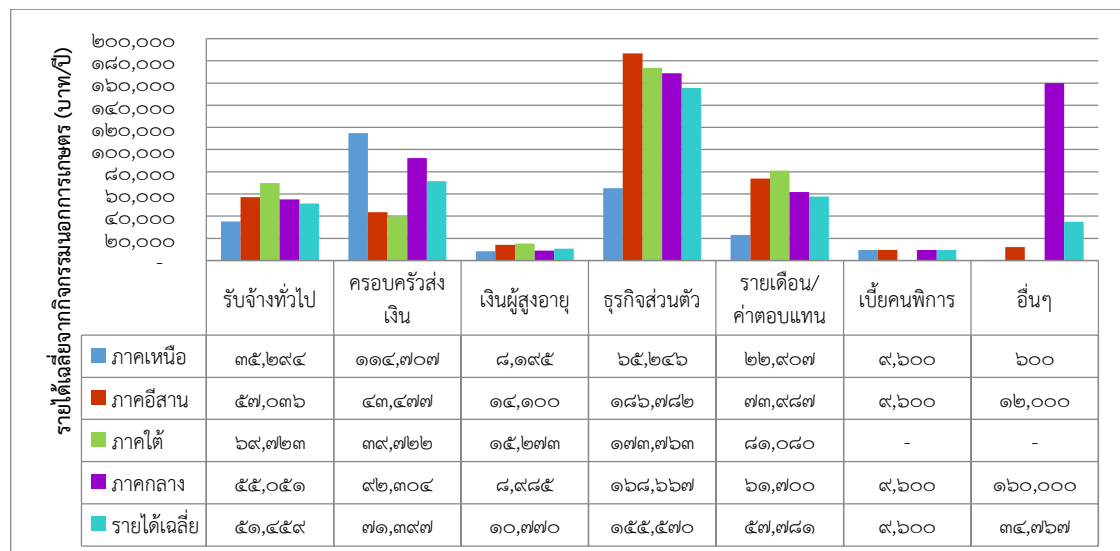
ภาพที่ ๔.๒ รายได้เฉลี่ยจากกิจกรรมการเกษตรทั้งปี

รายได้นอกเหนือจากกิจกรรมการเกษตร ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดพบว่า แหล่งรายได้ของเกษตรกรส่วนใหญ่มาจากกิจกรรมการรับจ้างทั่วไป ร้อยละ ๓๘.๐๘ รองลงมาคือ ครอบครัวเกษตรกรส่งเงินมาให้ ร้อยละ ๒๔.๑๖ และรายได้จากเงินผู้สูงอายุ ๑๖.๘๐ (ดังแสดงตามภาพที่ ๔.๓) สำหรับรายได้เฉลี่ยสูงสุดมาจากกิจกรรมธุรกิจส่วนตัวเป็นเงิน ๑๕๕,๕๗๐ บาทต่อปี

ผลสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างแยกเป็นรายภาคพบว่า รายได้นอกการเกษตรจากครอบครัวส่งเงินมาให้มีรายได้เฉลี่ยสูงสุดคือเกษตรกรภาคเหนือเป็นจำนวนเงิน ๑๑๔,๗๐๗ บาทต่อปี รายได้นอกการเกษตรจากธุรกิจส่วนตัวมีรายได้เฉลี่ยสูงสุดคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) เป็นเงิน ๑๘๖,๗๘๒ บาทต่อปี รองลงมาคือภาคใต้เป็นเงิน ๑๗๓,๗๖๓ บาทต่อปี และภาคกลางเป็นเงิน ๑๖๘,๖๖๗ บาทต่อปี ส่วนรายได้อื่นๆ มาจากการขายรถยนต์ของเกษตรกรภาคกลางในรอบปีนั้น เป็นจำนวนเงิน ๑๖๐,๐๐๐ บาท (ดังแสดงตามภาพที่ ๔.๔)

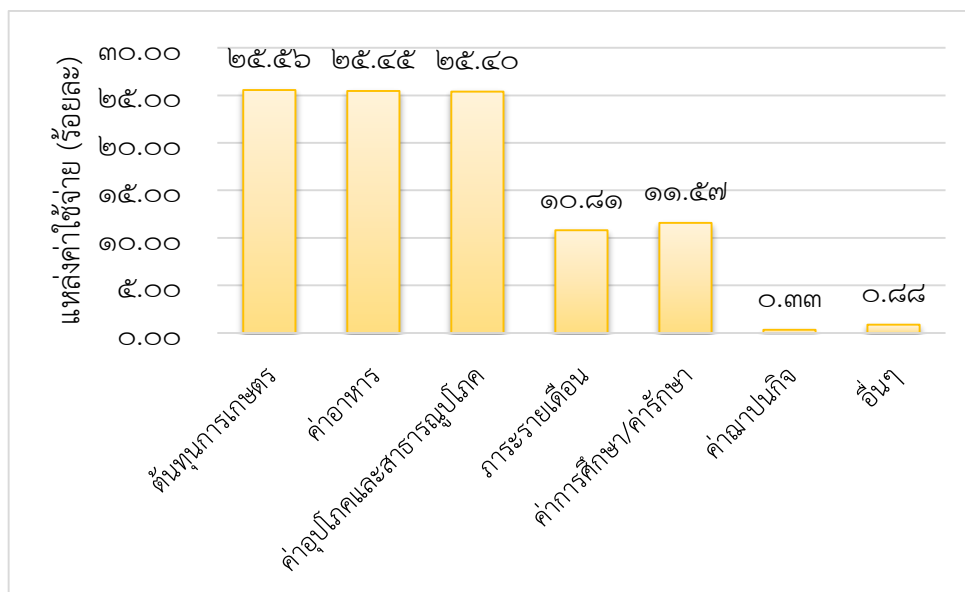
ภาพที่ ๔.๓ แหล่งรายได้จากกิจกรรมนอกการเกษตร

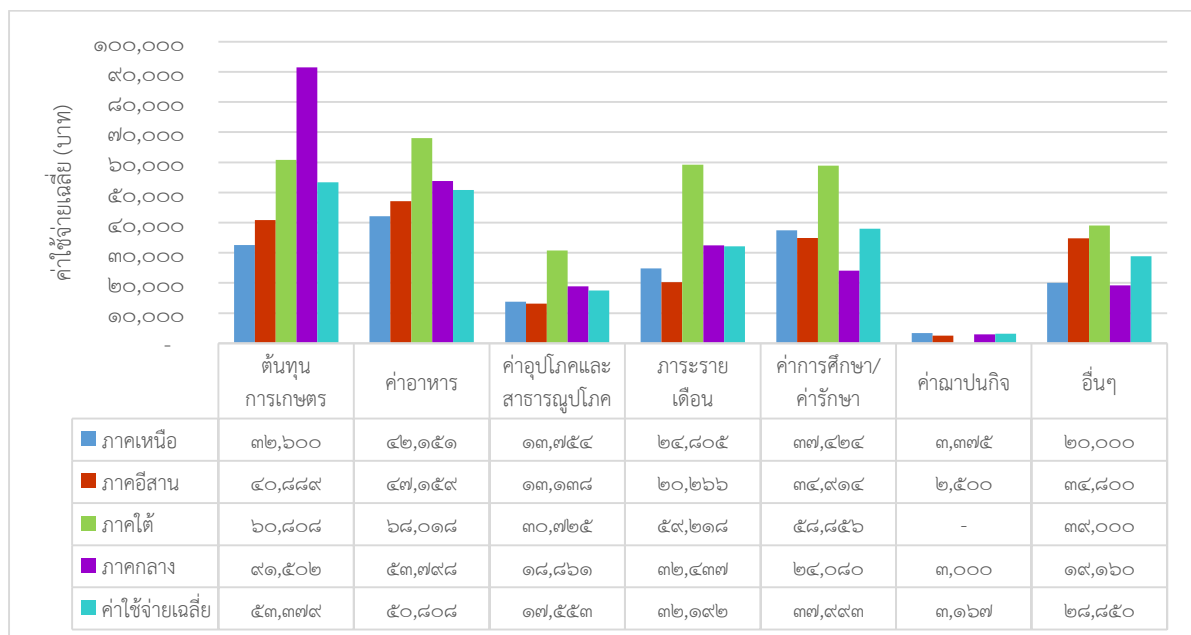
ภาพที่ ๔.๔ รายได้เฉลี่ยจากกิจกรรมนอกการเกษตรทั้งปี

ค่าใช้จ่าย ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายหลักๆ คือ ต้นทุนการเกษตร ร้อยละ ๒๕.๕๖ ค่าอาหารในครัวเรือน ร้อยละ ๒๕.๔๕ ค่าอุปโภคและสาธารณูปโภค ร้อยละ ๒๕.๔๐ (ดังแสดงตามภาพที่ ๔.๕)

จำนวนเงินค่าใช้จ่ายเฉลี่ย จากกิจกรรมต้นทุนการเกษตรมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงสุด คือ ๕๓,๓๗๙ บาทต่อปี จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่มาจากภาคกลาง รองลงมาคือ ค่าอาหารในครัวเรือนเฉลี่ย ๕๐,๘๐๘ บาทต่อปี ผลสำรวจเป็นรายภาคพบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายจากค่าอาหารในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นภาคกลางมีค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่มาจากต้นทุนการเกษตร (ดังแสดงตามภาพที่ ๔.๖)

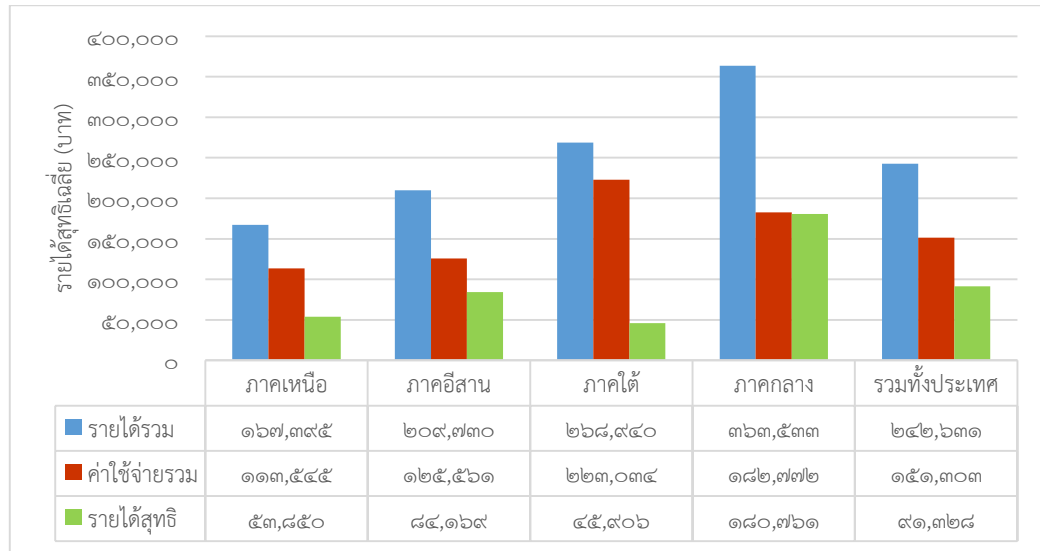

ภาพที่ ๔.๕ แหล่งค่าใช้จ่ายของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

ภาพที่ ๔.๖ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของเกษตรกรทั้งปี

รายได้สุทธิ ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรมีรายได้สุทธิรวมทั้งหมดเฉลี่ย ๙๑,๓๒๘ บาทต่อปี รายได้รวมทั้งหมดเฉลี่ย ๒๔๒,๖๓๑ บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดเฉลี่ย ๑๕๑,๓๐๓ บาทต่อปี โดยผลสำรวจเป็นรายภาคพบว่า ภาคกลางมีรายได้เฉลี่ยสูงสุด ๓๖๓,๕๓๓ บาทต่อปี และรายได้สุทธิเฉลี่ยสูงสุด ๑๘๐,๗๖๑ บาทต่อปี และภาคใต้มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงสุด คือ ๒๒๓,๐๓๔ บาทต่อปี (ดังแสดงตามภาพที่ ๔.๗)

ภาพที่ ๔.๗ รายได้สุทธิของเกษตรกรทั้งปี

การออมเงิน ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรมีการออมเงิน ๓๐๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๐๔ และไม่มีการออมเงิน ๑๖๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๙๖ และมีจำนวนเงินออมโดยเฉลี่ย ๒๖,๗๕๐ บาทต่อปี จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด การสำรวจเป็นรายภาคพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ของทุกภาคมีการออมเงิน โดยภาคใต้มีการออมเงินเฉลี่ยสูงสุด ๔๗,๘๙๗ บาทต่อปี (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๗)

ตารางที่ ๔.๗ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามการออมเงิน

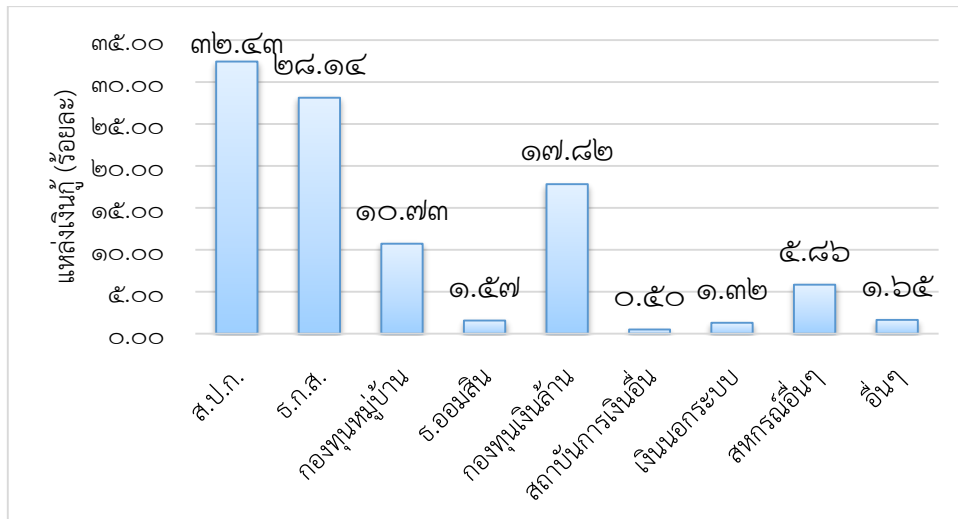
รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
มีเงินออม	๘๘	๖๗.๑๘	๑๐๑	๖๔.๗๔	๕๙	๗๕.๖๔	๕๙	๕๕.๑๔	๓๐๗	๖๕.๐๔
ไม่มีเงินออม	๔๓	๓๒.๘๒	๕๕	๓๕.๒๖	๑๙	๒๔.๓๖	๔๘	๔๔.๘๖	๑๖๕	๓๔.๙๖
เงินออมเฉลี่ย	๑๓,๗๑๕		๒๐,๑๘๒		๔๗,๘๙๗		๓๖,๒๘๕		๒๖,๗๕๐	

หนี้สิน การสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ของทุกภาคจำนวน ๔๗๐ ราย มีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ ๙๙.๕๘ และไม่มีหนี้สิน ๒ ราย คิดเป็น ร้อยละ ๐.๔๒ โดยผลสำรวจเป็นรายภาคพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ของทุกภาคมีหนี้สิน (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๘)

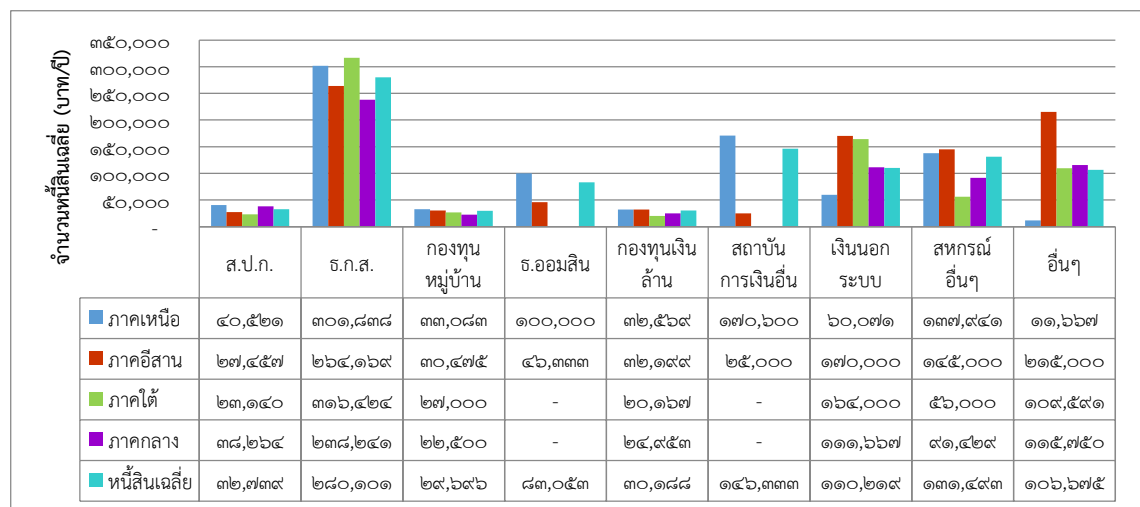
ตารางที่ ๔.๘ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามสภาพหนี้

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
มีสภาพหนี้	๑๒๙	๙๘.๔๗	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๐	๙๙.๕๘
ไม่มีสภาพหนี้	๒	๑.๕๓	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๒	๐.๔๒

แหล่งเงินทุน ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีการกู้เงินจากแหล่งเงินทุนมากกว่า ๑ แหล่ง จำนวนเกษตรกรกู้เงินจากกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ (ส.ป.ก.) มากที่สุดร้อยละ ๓๒.๔๓ รองลงมาคือ ธ.ก.ส. ร้อยละ ๒๘.๑๔ และ กองทุนเงินล้าน ร้อยละ ๑๗.๘๒ (ดังแสดงตามภาพที่ ๔.๘) สำหรับจำนวนเงินกู้ของเกษตรกรจากแหล่งเงินทุน ๙ แหล่ง พบว่า เกษตรกรมีหนี้สินเฉลี่ยกับ ธ.ก.ส. มากที่สุด ๒๘๐,๑๐๑ บาทต่อปี และจำนวนเงินกู้กับกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ (ส.ป.ก.) มีจำนวนเงินกู้เฉลี่ย ๓๒,๗๓๙ บาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินกู้ต่ำกว่าจำนวนเงินกู้ธนาคารที่มีเงินกู้เฉลี่ย ๑๑๐,๒๑๙ บาท (ดังแสดงตามภาพที่ ๔.๙)

ภาพที่ ๔.๘ แหล่งเงินทุนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

ภาพที่ ๔.๙ จำนวนหนี้สินเฉลี่ยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

การชำระหนี้ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง เมื่อเกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิต มีการชำระหนี้มากกว่า ๑ แห่ง ซึ่งเกษตรกรจะชำระหนี้ของ ส.ป.ก. เป็นอันดับแรกคิดเป็นร้อยละ ๓๒.๘๐ และรองลงมาเป็น ธ.ก.ส. คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๒ ผลสำรวจรายภาคพบว่า ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรส่วนใหญ่ชำระที่ ธ.ก.ส. เป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๙๔ และ ๓๓.๑๖ ตามลำดับ สำหรับภาคใต้และภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ชำระหนี้ ส.ป.ก. เป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๑๔ และ ๔๕.๑๕ ตามลำดับ (ดังแสดงตามภาพที่ ๔.๙)

เหตุผลการชำระหนี้ของเกษตรกรจากกลุ่มตัวอย่างมีมากกว่า ๑ เหตุผล โดยเหตุผลอันดับหนึ่งคือ แหล่งเงินกู้ได้ที่ถึงเวลาครบกำหนดชำระหนี้ก่อน คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๙๒ (ดังแสดงตามภาพที่ ๔.๑๐)

ตารางที่ ๔.๙ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามแหล่งชำระหนี้

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนรวม	๒๗๗	๑๐๐.๐๐	๓๘๖	๑๐๐.๐๐	๑๔๐	๑๐๐.๐๐	๒๐๖	๑๐๐.๐๐	๑๐๐๙	๑๐๐.๐๐
ส.ป.ก.	๗๐	๒๕.๒๗	๑๐๒	๒๖.๔๒	๖๖	๔๗.๑๔	๙๓	๔๕.๑๕	๓๓๑	๓๒.๘๐
ธ.ก.ส.	๙๔	๓๓.๙๔	๑๒๘	๓๓.๑๖	๕๒	๓๗.๑๔	๔๔	๒๑.๓๖	๓๑๘	๓๑.๕๒
กองทุนหมู่บ้าน	๓๖	๑๓.๐๐	๓๑	๘.๐๓	๖	๔.๒๙	๒๑	๑๐.๑๙	๙๔	๙.๓๒
ธนาคารออมสิน	๗	๒.๕๓	๒	๐.๕๒	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๙	๐.๘๙
กองทุนเงินล้าน	๔๔	๑๕.๘๘	๙๑	๒๓.๕๘	๘	๕.๗๑	๓๓	๑๖.๐๒	๑๗๖	๑๗.๔๔
สถาบันการเงินอื่น	๕	๑.๘๑	๑	๐.๐๐	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๖	๐.๕๙
เงินนอกระบบ	๕	๑.๘๑	๐	๐.๐๐	๑	๐.๗๑	๑	๐.๔๙	๗	๐.๖๙
สหกรณ์อื่นๆ	๑๔	๕.๐๕	๓๐	๗.๗๗	๑	๐.๗๑	๑๓	๖.๓๑	๕๘	๕.๗๕
อื่นๆ	๒	๐.๗๒	๑	๐.๒๖	๖	๔.๒๙	๑	๐.๔๙	๑๐	๐.๙๙

ตารางที่ ๔.๑๐ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามเหตุผลที่เกษตรกรชำระหนี้

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม (ราย)	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๗๑	๑๐๐.๐๐	๘๐	๑๐๐.๐๐	๑๕๕	๑๐๐.๐๐	๕๓๗	๑๐๐.๐๐
แหล่งเงินกู้ถึงครบกำหนดชำระก่อน	๘๐	๖๑.๐๗	๑๑๓	๖๖.๐๘	๗๒	๙๐.๐๐	๘๙	๕๗.๔๒	๓๕๔	๖๕.๙๒
สามารถกู้ครั้งต่อไปได้	๑๖	๑๒.๒๑	๓๗	๒๑.๖๔	๑	๑.๒๕	๓๑	๒๐.๐๐	๘๕	๑๕.๘๓
กลัวเสียเครดิต	๖	๔.๕๘	๑๓	๗.๖๐	๓	๓.๗๕	๒๔	๑๕.๔๘	๔๖	๘.๕๗
หนี้สินแหล่งเดียว	๑๓	๙.๙๒	๒	๑.๑๗	๓	๓.๗๕	๙	๕.๘๑	๒๗	๕.๐๓
อัตราดอกเบี้ยสูง	๑๔	๑๐.๖๙	๖	๓.๕๑	๑	๑.๒๕	๒	๑.๒๙	๒๓	๔.๒๘
ไม่มีหนี้สิน	๒	๑.๕๓	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๒	๐.๓๗

ตอนที่ ๔.๒ การใช้ประโยชน์เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

การใช้ประโยชน์เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จากการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ๔๗๒ ราย ได้ผลการสำรวจในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

จำนวนเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรกู้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีจำนวนเฉลี่ย ๓๔,๘๑๕ บาท จำนวนเงินกู้สูงสุดเท่ากับ ๕๐,๐๐๐ บาท และจำนวนเงินกู้ต่ำสุดเท่ากับ ๑๐,๐๐๐ บาท (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๑๑) ตารางที่ ๔.๑๑ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามวงเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
ค่าเฉลี่ย (บาท)	๔๓,๔๙๖		๒๗,๖๖๐		๒๙,๔๘๐		๓๘,๕๐๕		๓๔,๘๑๕	
จำนวนสูงสุด(บาท)	๕๐,๐๐๐		๕๐,๐๐๐		๕๐,๐๐๐		๕๐,๐๐๐		๕๐,๐๐๐	
จำนวนต่ำสุด(บาท)	๑๒,๐๐๐		๑๐,๐๐๐		๒๐,๐๐๐		๒๕,๐๐๐		๑๐,๐๐๐	

เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเพียงพอต่อการเกษตร จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร ร้อยละ ๗๐.๕๕ ผลสำรวจรายภาคพบว่า เกษตรกรทุกภาคส่วนใหญ่ เห็นว่าเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร สำหรับจำนวนวงเงินกู้เฉลี่ยเกษตรกรมีความคิดเห็นว่า เพียงพอต่อการทำการเกษตรและสามารถชำระคืนได้ คือ ๗๒,๙๑๒ บาท จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๑๒) ตารางที่ ๔.๑๒ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามความคิดเห็นต่อวงเงินกู้เพียงพอหรือไม่ และค่าเฉลี่ยวงเงินกู้ที่เพียงพอ

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
เงินกู้เพียงพอ	๔๑	๓๑.๓๐	๒๙	๑๘.๕๙	๒๓	๒๙.๔๙	๔๖	๔๒.๙๙	๑๓๙	๒๙.๔๕
เงินกู้ไม่เพียงพอ	๙๐	๖๘.๗๐	๑๒๗	๘๑.๔๑	๕๕	๗๐.๕๑	๕๗	๕๓.๐๑	๓๓๓	๗๐.๕๕
ค่าเฉลี่ยวงเงินกู้ที่พอเพียง (บาท)	๘๓,๘๙๐		๖๗,๑๖๕		๕๕,๘๑๘		๘๔,๐๙๘		๗๒,๙๑๒	

การทราบอัตราเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ทราบอัตราเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ร้อยละ ๘๐.๐๘ ผลสำรวจรายภาค พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ของทุกภาคทราบอัตราเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๑๓)

ตารางที่ ๔.๑๓ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามการทราบอัตราดอกเบี้ยเงินกู้

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
ทราบอัตราดอกเบี้ย	๑๐๕	๘๐.๑๕	๑๓๔	๘๕.๙๐	๕๕	๗๐.๕๑	๘๔	๗๘.๕๐	๓๗๘	๘๐.๐๘
ไม่ทราบอัตราดอกเบี้ย	๒๖	๑๙.๘๕	๒๒	๑๔.๑๐	๒๓	๒๙.๔๙	๒๓	๒๑.๕๐	๙๔	๑๙.๙๒

อัตราเงินกู้ร้อยละ ๔ ของเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าอัตราเงินกู้ร้อยละ ๔ เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๐๖ ผลสำรวจเป็นรายภาคพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าอัตราเงินกู้ร้อยละ ๔ เหมาะสม สำหรับเกษตรกรที่มีความคิดเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยไม่เหมาะสม จำนวน ๑๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๙๔ โดยมีความคิดเห็นว่าควรมีอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ ๑.๙ อัตราดอกเบี้ยสูงสุดร้อยละ ๓.๕ และอัตราดอกเบี้ยต่ำสุดร้อยละ ๐.๕ (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๑๔)

ตารางที่ ๔.๑๔ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๔ เหมาะสมหรือไม่ และจำนวนอัตราดอกเบี้ยที่เกษตรกรคิดว่าเหมาะสม

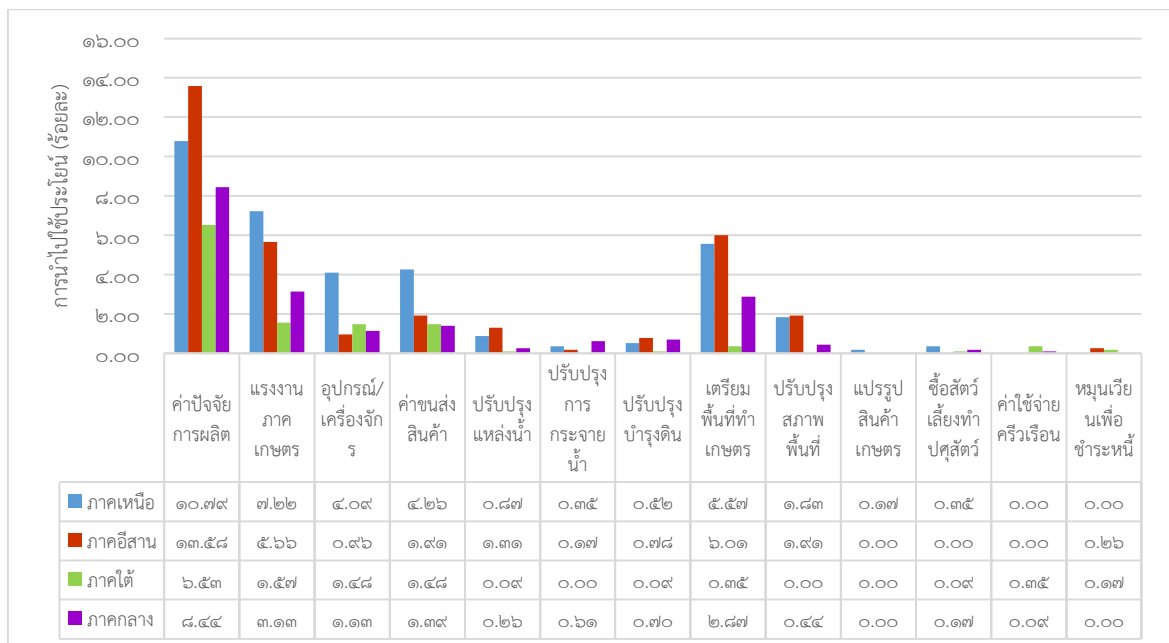
รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
ร้อยละ ๔ เหมาะสม	๖๖	๕๐.๓๘	๑๓๔	๘๕.๙๐	๕๙	๗๕.๖๔	๑๐๐	๙๓.๔๖	๓๕๙	๗๖.๐๖
ร้อยละ ๔ ไม่เหมาะสม	๖๕	๔๙.๖๒	๒๒	๑๔.๑๐	๑๙	๒๔.๓๖	๗	๖.๕๔	๑๑๓	๒๓.๙๔
อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ย	๑.๘		๒.๑		๒.๑		๑.๖		๑.๙	
อัตราดอกเบี้ยสูงสุด	๓		๓.๕		๓.๐		๒.๐		๓.๕	
อัตราดอกเบี้ยต่ำสุด	๐.๕		๑.๐		๒.๐		๑.๐		๐.๕	

เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทันเวลาต่อการทำการเกษตร จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทันต่อการทำการเกษตร ร้อยละ ๘๗.๗๑ ผลสำรวจเป็นรายภาคพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ทันต่อการทำการเกษตร สำหรับเกษตรกรที่ได้รับเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ไม่ทันต่อการทำการเกษตร จำนวน ๕๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๒๙ ซึ่งเกษตรกรให้ความคิดเห็นว่าขั้นตอนการให้สินเชื่อใช้เวลานาน เกษตรกรยื่นกู้ไม่ตรงกับระยะเวลาการเพาะปลูกหรือยื่นกู้ช้า เป็นต้น (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๑๕)

ตารางที่ ๔.๑๕ จำนวนและร้อยละเกษตรกรรจําแนกตามการนํ้าเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ไปใช้ประโยชน์
ท้นต่อการทําเกษตร หรือไม่

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
ท้นทํา การเกษตร	๙๗	๗๔.๐๕	๑๓๙	๘๙.๑๐	๗๕	๙๖.๑๕	๑๐๓	๙๖.๒๖	๔๑๔	๘๗.๗๑
ไม่ท้นทํา การเกษตร	๓๔	๒๕.๙๕	๑๗	๑๐.๙๐	๓	๓.๘๕	๔	๓.๗๔	๕๘	๑๒.๒๙

การนํ้าเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไปใช้ประโยชน์ จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่สามารถนํ้าเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ไปใช้ประโยชน์ได้ท้นต่อการทําการเกษตร คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๗๑ โดยนํ้าไปใช้เกี่ยวกับด้านปัจจัยการผลิตมากที่สุด เช่น การซื้อปุ๋ย การซื้อเมล็ดพันธุ์ เป็นต้น อันดับสองด้านการจํ้าแรงงานภาคเกษตร เช่น การจํ้าเพาะปลูก การจํ้าเก็บเกี่ยว ผลผลิต เป็นต้น อันดับสาม คือ การนํ้าไปใช้ด้านการปรับปรุงพื้นที่เพื่อเตรียมทําการเกษตร เช่น การไถตะไถพรวน ไถแปร เป็นต้น (ดังแสดงตามภาพที่ ๔.๑๐)

ภาพที่ ๔.๑๐ ร้อยละเกษตรกรรจําแนกตามการนํ้าเงินไปใช้ประโยชน์

ตอนที่ ๔.๓ การได้รับประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

การได้รับประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จากการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ๔๗๒ ราย ได้ผลการสำรวจในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีผลต่อผลผลิตทางการเกษตร จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีส่วนทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๙๔.๒๘ ผลสำรวจเป็นรายภาคพบว่า เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีส่วนทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น

สำหรับเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นว่าเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไม่มีส่วนทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น จำนวน ๒๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕.๗๒ โดยเกษตรกรให้ความคิดเห็นว่าวงเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีจำนวนไม่เพียงพอที่จะทำให้ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น เป็นต้น (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๑๖)

ตารางที่ ๔.๑๖ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ มีส่วนทำให้ผลผลิตเพิ่มหรือไม่

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
ผลผลิตเพิ่มขึ้น	๑๒๔	๙๔.๖๖	๑๓๙	๘๙.๑๐	๗๖	๙๗.๔๔	๑๐๖	๙๙.๐๗	๔๔๕	๙๔.๒๘
ผลผลิตไม่เพิ่มขึ้น	๗	๕.๓๔	๑๗	๑๐.๙๐	๒	๒.๕๖	๑	๐.๙๓	๒๗	๕.๗๒

เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีผลต่อรายได้ จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีส่วนทำให้รายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๙๒.๘๐ ผลสำรวจเป็นรายภาคพบว่า เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีส่วนทำให้รายได้เพิ่มขึ้น

สำหรับเกษตรกรที่มีความคิดเห็นว่าเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ไม่มีส่วนทำให้รายได้เพิ่มขึ้น จำนวน ๓๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗.๒๐ ซึ่งเกษตรกรให้ความเห็นว่าราคาลดลงสินค้าเกษตรตกต่ำหรือต้นทุนการผลิตที่สูง ทำให้รายได้ทางการเกษตรลดลง (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๑๗)

ตารางที่ ๔.๑๗ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ การมีส่วนทำให้รายได้เพิ่มหรือไม่

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
รายได้เพิ่มขึ้น	๑๑๘	๙๐.๐๘	๑๔๑	๙๐.๓๘	๗๔	๙๔.๘๗	๑๐๕	๙๘.๑๓	๔๓๘	๙๒.๘๐
รายได้ไม่เพิ่มขึ้น	๑๓	๙.๙๒	๑๕	๙.๖๒	๔	๕.๑๓	๒	๑.๘๗	๓๔	๗.๒๐

เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมสามารถช่วยบรรเทาความเดือดร้อน

จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า เงินกองทุนสามารถช่วยบรรเทาความเดือดร้อนมากกว่าหนึ่งด้าน โดยการลงทุนทางการเกษตรเป็นอันดับหนึ่ง ร้อยละ ๗๐.๙๙ อันดับสอง คือ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ร้อยละ ๒๐.๙๙ และอันดับสุดท้าย คือ เกษตรกรนำเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไปหมุนเวียนจ่ายชำระหนี้แหล่งอื่นที่ครบกำหนดชำระ ร้อยละ ๘.๐๒ (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๑๘)

ตารางที่ ๔.๑๘ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนด้านใด

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนรวม	๒๐๒	๑๐๐.๐๐	๒๑๘	๑๐๐.๐๐	๙๕	๑๐๐.๐๐	๑๓๒	๑๐๐.๐๐	๖๔๘	๑๐๐.๐๐
ลงทุน การเกษตร	๑๒๓	๖๐.๘๙	๑๕๔	๗๐.๖๔	๗๖	๘๐.๐๐	๑๐๗	๘๑.๐๖	๔๖๐	๗๐.๙๙
จ่ายชำระ หนี้แหล่งอื่น	๑๙	๙.๔๑	๒๒	๑๐.๐๙	๔	๔.๒๑	๖	๔.๕๕	๕๒	๘.๐๒
ค่าใช้จ่ายใน ครัวเรือน	๖๐	๒๙.๗๐	๔๒	๑๙.๒๗	๑๕	๑๕.๗๙	๑๙	๑๔.๓๙	๑๓๖	๒๐.๙๙

เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทำให้ความเป็นอยู่ท่านและครอบครัวดีขึ้น

จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ร้อยละ ๙๙.๕๘ สำหรับระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของเกษตรกร จำนวน ๔๗๐ ราย ให้ความคิดเห็นว่าความเป็นอยู่ดีขึ้นระดับปานกลาง ร้อยละ ๕๘.๓๐ (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๑๙)

ตารางที่ ๔.๑๙ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้นหรือไม่ และความเป็นอยู่ดีขึ้นระดับใด

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
ความเป็นอยู่ ไม่ดีขึ้น	๐	๐.๐	๒	๑.๒๘	๐	๐.๐	๐	๐.๐	๒	๐.๔๒
ความเป็นอยู่ ดีขึ้น	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๔	๙๘.๗๒	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๐	๙๙.๕๘
ความเป็นอยู่ ขึ้นระดับ										
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๔	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๐	๑๐๐.๐๐
- มากที่สุด	๑๗	๑๒.๙๘	๒๕	๑๖.๒๓	๑๓	๑๖.๖๗	๔	๓.๗๔	๕๙	๑๒.๕๕
- มาก	๑๓	๙.๙๒	๕๘	๓๗.๖๖	๑๓	๑๖.๖๗	๓๓	๓๐.๘๔	๑๑๗	๒๔.๘๙
- ปานกลาง	๙๓	๗๐.๙๙	๖๗	๔๓.๕๑	๕๒	๖๖.๖๗	๖๒	๕๗.๙๔	๒๗๔	๕๘.๓๐
- น้อย	๕	๓.๘๒	๔	๒.๖๐	๐	๐.๐๐	๗	๖.๕๔	๑๖	๓.๔๐
- น้อยที่สุด	๓	๒.๒๙	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๑	๐.๙๓	๔	๐.๘๕

การรับรู้การชำระคืนผ่านทาง ธ.ก.ส. จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เกษตรกรทราบการเปิดช่องทางการชำระเงินผ่าน ธ.ก.ส. ร้อยละ ๕๘.๔๗ ผลสำรวจเป็นรายภาคพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ทราบการเปิดช่องทางการชำระเงินผ่าน ธ.ก.ส. ยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อมูลการเปิดช่องทางการชำระเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมผ่าน ธ.ก.ส. (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๒๐)

ตารางที่ ๔.๒๐ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามการรับรู้การชำระเงินผ่าน ธ.ก.ส. ทราบหรือไม่

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
ทราบ	๘๘	๖๗.๑๘	๓๐	๑๙.๒๓	๗๑	๙๑.๐๓	๘๗	๘๑.๓๑	๒๗๖	๕๘.๔๗
ไม่ทราบ	๔๓	๓๒.๘๒	๑๒๖	๘๐.๗๗	๗	๘.๙๗	๒๐	๑๘.๖๙	๑๙๖	๔๑.๕๓

การใช้บริการผ่านทาง ธ.ก.ส. เฉพาะเกษตรกรที่ทราบการชำระเงินผ่านทาง ธ.ก.ส. จำนวน ๒๗๖ ราย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้บริการชำระหนี้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ผ่านทาง ธ.ก.ส. ร้อยละ ๕๒.๕๔ ผลสำรวจเป็นรายภาคพบว่า ภาคใต้และภาคเหนือ ใช้บริการชำระหนี้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมผ่าน ธ.ก.ส. ร้อยละ ๖๐.๕๖ และ ๕๓.๔๑ ตามลำดับ สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ใช้บริการชำระหนี้ผ่าน ธ.ก.ส. ร้อยละ ๗๖.๖๗ และ ๖๐.๙๒ ตามลำดับ

เหตุผลที่เกษตรกรทราบการบริการชำระหนี้เงินกองทุน แต่ไม่ใช้บริการชำระหนี้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมผ่าน ธ.ก.ส. จำนวน ๑๔๕ ราย ร้อยละ ๕๒.๕๔ โดยให้เหตุผลมากกว่าหนึ่งข้อ เหตุผลที่ไม่ใช้บริการผ่าน ธ.ก.ส. อันดับแรก คือ เจ้าหน้าที่เข้ามาเก็บเงินในพื้นที่ ร้อยละ ๖๒.๐๐ อันดับสอง คือ เกษตรกรชอบชำระเงินด้วยตนเอง ร้อยละ ๑๖.๐๐ อันดับสาม คือ เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อส่งตัวแทนมาชำระที่ ส.ป.ก.จังหวัด ร้อยละ ๑๓.๓๓ (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๒๑)

ตารางที่ ๔.๒๑ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามการใช้หรือไม่ใช้บริการ ธ.ก.ส. และเหตุผลที่ไม่ใช้บริการ ธ.ก.ส.

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๘๘	๑๐๐.๐๐	๓๐	๑๐๐.๐๐	๗๑	๑๐๐.๐๐	๘๗	๑๐๐.๐๐	๒๗๖	๑๐๐.๐๐
ใช้บริการ ธ.ก.ส.	๔๗	๕๓.๔๑	๗	๒๓.๓๓	๔๓	๖๐.๕๖	๓๔	๓๙.๐๘	๑๓๑	๔๗.๔๖
ไม่ได้ใช้บริการ ธ.ก.ส.	๔๑	๔๖.๕๙	๒๓	๗๖.๖๗	๒๘	๓๙.๔๔	๕๓	๖๐.๙๒	๑๔๕	๕๒.๕๔
เหตุผลที่ไม่ใช้บริการ ธ.ก.ส.										
จำนวนรวม	๔๑	๑๐๐.๐๐	๒๕	๑๐๐.๐๐	๒๙	๑๐๐.๐๐	๕๕	๑๐๐.๐๐	๑๕๐	๑๐๐.๐๐
เจ้าหน้าที่เก็บเงินในพื้นที่	๓๘	๙๒.๖๘	๒๒	๘๘.๐๐	๑๑	๓๗.๙๓	๒๒	๔๐.๐๐	๙๓	๖๒.๐๐
ไม่มั่นใจว่าชำระได้	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๓	๑๐.๓๔	๒	๓.๖๔	๕	๓.๓๓
ธ.ก.ส. อยู่ไกล	๑	๒.๔๔	๑	๔.๐๐	๐	๐.๐๐	๕	๙.๐๙	๗	๔.๖๗
ชอบชำระด้วยตนเอง	๑	๒.๔๔	๐	๐.๐๐	๑๑	๓๗.๙๓	๑๒	๒๑.๘๒	๒๔	๑๖.๐๐
รวมกลุ่มให้ตัวแทนชำระ	๑	๒.๔๔	๒	๘.๐๐	๔	๑๓.๗๙	๑๓	๒๓.๖๔	๒๐	๑๓.๓๓
ยังไม่ครบกำหนดชำระ	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๑	๑.๘๒	๑	๐.๖๗

การชำระหนี้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแหล่งอื่นๆ โดยเสียค่าบริการเพิ่มขึ้นเป็น ๑๕-๒๐ บาท จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเก็บค่าบริการเพิ่ม เมื่อชำระเงินนอกเหนือ ส.ป.ก.จังหวัด และ ธ.ก.ส. ร้อยละ ๖๓.๓๕ การสำรวจเป็นรายภาคพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเพิ่มค่าบริการ ๑๕-๒๐ บาท ยกเว้นภาคเหนือที่เกษตรกรไม่เห็นด้วย

การสำรวจการเพิ่มสถานที่การรับชำระหนี้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนอกเหนือ ส.ป.ก.จังหวัด และ ธ.ก.ส. จากเกษตรกรที่เห็นด้วยกับการเสียค่าบริการเพิ่ม จำนวน ๒๙๙ ราย ให้ความคิดเห็นการเพิ่มสถานที่การรับชำระหนี้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ มากกว่าหนึ่งแหล่ง โดยอันดับหนึ่ง คือ เซเว่น อี เลฟเว่น ร้อยละ ๕๐.๘๐ อันดับสองธนาคารกรุงไทย ร้อยละ ๓๐.๓๒ อันดับสามผ่านระบบมือถือ ร้อยละ ๙.๐๔ (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๒๒)

ตารางที่ ๔.๒๒ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามความคิดเห็นการเสียค่าบริการและสถานที่การชำระเงินเพิ่ม

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
ไม่เห็นด้วย	๙๑	๖๙.๔๗	๒๘	๑๗.๙๕	๗	๘.๙๗	๔๗	๔๓.๙๓	๑๗๓	๓๖.๖๕
เห็นด้วย	๔๐	๓๐.๕๓	๑๒๘	๘๒.๐๕	๗๑	๙๑.๐๓	๖๐	๕๖.๐๗	๒๙๙	๖๓.๓๕
สถานที่รับชำระเงิน										
จำนวนรวม	๕๐	๑๐๐.๐๐	๑๕๕	๑๐๐.๐๐	๙๘	๑๐๐.๐๐	๗๓	๑๐๐.๐๐	๓๗๖	๑๐๐.๐๐
เซเว่น	๓๑	๖๒.๐๐	๖๗	๔๓.๒๓	๔๑	๔๑.๘๔	๕๒	๗๑.๒๓	๑๙๑	๕๐.๘๐
โลตัส	๐	๐.๐	๑๒	๗.๗๔	๓	๓.๐๖	๒	๒.๗๔	๑๗	๔.๕๒
ไปรษณีย์	๐	๐.๐	๔	๒.๕๘	๑๑	๑๑.๒๒	๕	๖.๘๕	๒๐	๕.๓๒
ธนาคารกรุงไทย	๑๕	๓๐.๐๐	๕๗	๓๖.๗๗	๓๒	๓๒.๖๕	๙	๑๓.๗๐	๑๑๔	๓๐.๓๒
ผ่านมือถือ	๔	๘.๐๐	๑๕	๙.๖๘	๑๑	๑๑.๒๒	๔	๕.๔๘	๓๔	๙.๐๔

ตอนที่ ๔.๔ ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ จากการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ๔๗๒ ราย ได้ผลการสำรวจในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

ขั้นตอนการให้บริการสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นว่าจะไม่ต้องปรับปรุงการให้บริการสินเชื่อ ร้อยละ ๕๘.๔๗ ผลสำรวจเป็นรายภาคพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าจะไม่ต้องปรับปรุง ยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีความคิดเห็นว่าจะควรปรับปรุงการให้บริการสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ร้อยละ ๖๙.๒๓

เกษตรกรที่มีความคิดเห็นว่าจะควรปรับปรุงจำนวน ๑๙๖ ราย ร้อยละ ๔๑.๕๓ มีการเสนอปรับปรุงมากกว่าหนึ่งขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ควรปรับปรุงเป็นอันดับหนึ่ง คือ การรับเงินกู้ ร้อยละ ๖๑.๔๒ อันดับสองด้านการยื่นคำขอกู้ยืม ร้อยละ ๒๗.๕๖ และอันดับสามด้านการทำสัญญา ร้อยละ ๑๑.๐๒ (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๒๓)

ตารางที่ ๔.๒๓ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามความคิดเห็นควรปรับปรุงหรือไม่ และปรับปรุงขั้นตอนใด

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
ไม่ต้องปรับปรุง	๘๐	๖๑.๐๗	๔๘	๓๐.๗๗	๕๘	๗๔.๓๖	๙๐	๘๔.๑๑	๒๗๖	๕๘.๔๗
ต้องปรับปรุง	๕๑	๓๘.๙๓	๑๐๘	๖๙.๒๓	๒๐	๒๕.๖๔	๑๗	๑๕.๘๙	๑๙๖	๔๑.๕๓
ปรับปรุง ขั้นตอนไหน										
จำนวนรวม	๖๙	๑๐๐.๐๐	๑๔๖	๕๗.๕	๒๐	๗.๙	๑๙	๗.๕	๒๕๔	๑๐๐.๐๐
ยื่นคำขอกู้ยืม	๒๓	๓๓.๓๓	๔๔	๓๐.๑๔	๑	๕.๐๐	๒	๑๐.๕๓	๗๐	๒๗.๕๖
ทำสัญญา	๙	๑๓.๐๔	๑๕	๑๐.๒๗	๒	๑๐.๐๐	๒	๑๐.๕๓	๒๘	๑๑.๐๒
การรับเงินกู้	๓๗	๕๓.๖๒	๘๗	๕๙.๕๙	๑๗	๘๕.๐๐	๑๕	๗๘.๙๕	๑๕๖	๖๑.๔๒

ปัญหาการให้บริการสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาการให้บริการสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ร้อยละ ๖๘.๒๒ การสำรวจเป็นรายภาคพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาในการให้บริการสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ยกเว้น ภาคกลางที่เกษตรกรไม่มีปัญหาการให้บริการสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ร้อยละ ๕๘.๘๘

เกษตรกรที่มีปัญหาการให้บริการสินเชื่อจำนวน ๓๒๒ ราย ร้อยละ ๖๘.๒๒ ได้ระบุปัญหามากกว่าหนึ่งปัญหา โดยปัญหาด้านวงเงินกู้ยืมเป็นปัญหาอันดับหนึ่งร้อยละ ๔๑.๓๓ อันดับสองช่องทางรับเงินกู้ยืมร้อยละ ๒๓.๐๐ และอันดับสาม ระยะเวลาขั้นตอนตั้งแต่การยื่นกู้ถึงการรับเงินเข้าร้อยละ ๑๓.๒๖ เป็นต้น (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๒๔)

ตารางที่ ๔.๒๔ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามความคิดเห็นการบริการมีปัญหาหรือไม่ และปัญหาด้านไหน

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
ไม่มีปัญหา	๓๙	๒๙.๗๗	๓๔	๒๑.๗๙	๑๔	๑๗.๙๕	๖๓	๕๘.๘๘	๑๕๐	๓๑.๗๘
มีปัญหา	๙๒	๗๐.๒๓	๑๒๒	๗๘.๒๑	๖๔	๘๒.๐๕	๔๔	๔๑.๑๒	๓๒๒	๖๘.๒๒
ปัญหาด้านไหนบ้าง										
จำนวนรวม	๑๗๙	๑๐๐.๐๐	๑๘๐	๑๐๐.๐๐	๙๕	๑๐๐.๐๐	๕๙	๑๐๐.๐๐	๕๑๓	๑๐๐.๐๐
วงเงินกู้ยืม	๗๐	๓๙.๑๑	๗๖	๔๒.๒๒	๔๔	๔๖.๓๒	๒๒	๓๗.๒๙	๒๑๒	๔๑.๓๓
ดอกเบี้ยสูง	๓๔	๑๘.๙๙	๑๔	๗.๗๘	๑๐	๑๐.๕๓	๔	๖.๗๘	๖๒	๑๒.๐๙
ช่องทางรับเงินกู้ยืม	๑๑	๖.๑๕	๕๕	๓๐.๕๖	๒๔	๒๕.๒๖	๒๘	๔๗.๔๖	๑๑๘	๒๓.๐๐
ช่องทางรับชำระหนี้	๓	๑.๖๘	๒	๑.๑๑	๑๑	๑๑.๕๘	๑	๑.๖๙	๑๗	๓.๓๑
ไม่ได้รับข่าวสาร	๗	๓.๙๑	๑	๐.๕๖	๐	๐.๐๐	๒	๓.๓๙	๑๐	๑.๙๕
ไม่สามารถตรวจ ข้อมูลได้	๒	๑.๑๒	๐	๐.๐๐	๒	๒.๑๑	๑	๑.๖๙	๕	๐.๙๗
ระยะเวลาคืนเงินกู้สั้น	๑๖	๘.๙๔	๓	๑.๖๗	๒	๒.๑๑	๐	๐.๐๐	๒๑	๔.๐๙
ระยะเวลายื่นกู้ถึงรับ เงินเข้า	๓๖	๒๐.๑๑	๒๙	๑๖.๑๑	๒	๒.๑๑	๑	๑.๖๙	๖๘	๑๓.๒๖

การชำระหนี้คืนเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการชำระหนี้คืนกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ใน งวดละ ๑ ปี ร้อยละ ๙๗.๒๕ การสำรวจเป็นรายภาคพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ของทุกภาคต้องการชำระหนี้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ งวดละ ๑ ปี (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๒๕)

ตารางที่ ๔.๒๕ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามความต้องการชำระหนี้

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมกลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๑๓๑	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๗๒	๑๐๐.๐๐
งวดละเดือน	๓	๒.๒๙	๑	๐.๖๔	๐	๐.๐๐	๓	๒.๘๐	๗	๑.๔๘
งวดละ ๓ เดือน	๐	๐.๐๐	๑	๐.๖๔	๐	๐.๐๐	๑	๐.๙๓	๒	๐.๔๒
งวดละ ๖ เดือน	๐	๐.๐๐	๒	๑.๒๘	๐	๐.๐๐	๒	๑.๘๗	๔	๐.๘๕
งวดละ ๑ ปี	๑๒๘	๙๗.๗๑	๑๕๒	๙๗.๔๔	๗๘	๑๐๐.๐๐	๑๐๑	๙๔.๓๙	๔๕๙	๙๗.๒๕

ตอนที่ ๔.๕ ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ จากการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ๔๗๒ ราย ได้ผลการสำรวจในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

ข้อเสนอแนะ จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า อันดับหนึ่งคือ เกษตรกรต้องการให้เพิ่มวงเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ร้อยละ ๓๐.๑๓ อันดับสอง การลดขั้นตอนหรือระยะเวลาตั้งแต่การยื่นกู้ถึงการรับเงินเพื่อได้รับเงินกู้เร็วขึ้นร้อยละ ๑๖.๐๓ อันดับสาม การลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ ๑๐.๙๐ และรับเงินกู้โอนเข้าบัญชีร้อยละ ๑๐.๙๐ ตามลำดับ (ดังแสดงตามตารางที่ ๔.๒๖)

ตารางที่ ๔.๒๖ จำนวนและร้อยละเกษตรกรจำแนกตามข้อเสนอแนะ

รายงาน	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		ภาคกลาง		รวมทั้งประเทศ	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนรวม	๖๙	๑๐๐.๐๐	๕๗	๑๐๐.๐๐	๑๓	๑๐๐.๐๐	๑๗	๑๐๐.๐๐	๑๕๖	๑๐๐.๐๐
เพิ่มวงเงินกู้	๓๐	๔๓.๔๘	๑๐	๑๗.๕๔	๔	๓๐.๗๗	๓	๑๗.๖๕	๔๗	๓๐.๑๓
ลดอัตราดอกเบี้ย	๑๕	๒๑.๗๔	๑	๑.๗๕	๑	๗.๖๙	๐	๐.๐๐	๑๗	๑๐.๙๐
รับเงินกู้โอนเข้าบัญชี	๓	๔.๓๕	๖	๑๐.๕๓	๐	๐.๐๐	๘	๔๗.๐๖	๑๗	๑๐.๙๐
เพิ่มเวลาชำระหนี้	๙	๑๓.๐๔	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๙	๕.๗๗
ลดขั้นตอนกู้เงิน	๕	๗.๒๕	๑๘	๓๑.๕๘	๑	๗.๖๙	๑	๕.๘๘	๒๕	๑๖.๐๓
ชำระครบคู่ต่อได้เลย	๒	๒.๙๐	๑๓	๒๒.๘๑	๐	๐.๐๐	๑	๕.๘๘	๑๖	๑๐.๒๖
ลดเอกสารกู้/ใช้ตัวเดิม	๓	๔.๓๕	๑	๑.๗๕	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๔	๒.๕๖
ทำสัญญาในพื้นที่	๒	๒.๙๐	๓	๕.๒๖	๓	๒๓.๐๘	๒	๑๑.๗๖	๑๐	๖.๔๑
ลดจำนวนผู้ค้ำเงินกู้	๐	๐.๐๐	๕	๘.๗๗	๑	๗.๖๙	๐	๐.๐๐	๖	๓.๘๕
ส่งเสริมความรู้/อุปกรณ์	๐	๐.๐๐	๐	๐.๐๐	๓	๒๓.๐๘	๒	๑๑.๗๖	๕	๓.๒๑

บทที่ ๕

สรุปผล และข้อเสนอแนะจากผลการสำรวจ

๕.๑ สรุปผล

๑. การสำรวจแผนการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปี ๒๕๖๑ ได้ออกแบบสอบถามครอบคลุม ๕ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ ๒ การใช้ประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ตอนที่ ๓ การได้รับประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ตอนที่ ๔ ปัญหาและอุปสรรค

ตอนที่ ๕ ข้อเสนอแนะ

๒. ผลการสำรวจการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปี ๒๕๖๑ ได้สำรวจตามแบบสอบถามที่ครอบคลุม ๕ ประเด็นดังกล่าวกับเกษตรกรจำนวน ๔ ภาค ภาคละ ๒ จังหวัด รวมทั้งสิ้น ๘ จังหวัด จำนวนกลุ่มเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด ๔๗๒ ราย สรุปผลการสำรวจดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนบุคคล

เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ช่วงอายุเฉลี่ย ๕๔ ปี ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๓.๕๒ เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย ๔ คนต่อครัวเรือน มีจำนวนสมาชิกแรงงานทางการเกษตรเฉลี่ย ๒ คนต่อครัวเรือน

การถือครองพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรแบ่งเป็น ๑. พื้นที่ถือครองและทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินแห่งเดียว โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีเอกสารแสดงสิทธิ์เป็น ส.ป.ก. ๔-๐๑ ร้อยละ ๙๐.๓๑ ๒. พื้นที่ถือครองและทำประโยชน์ในและนอกเขตปฏิรูปที่ดิน พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ถือครองพื้นที่โฉนดที่ดิน ร้อยละ ๔๘.๑๖

รายได้จากการเกษตรกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีรายได้จากการทำนาร้อยละ ๒๙.๗๗ เมื่อพิจารณาจากจำนวนเงินรายได้เฉลี่ยของทุกภาคพบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการทำไร่มีจำนวนเงินรายได้เฉลี่ยสูงสุด ๑๔๘,๙๑๒ บาทต่อปี ซึ่งภาคกลางมีจำนวนเงินรายได้เฉลี่ยสูงสุด จากการทำไร่ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง สับปะรด เป็นต้น รองลงมาเป็นการปลูกพริกมีจำนวนเงินรายได้เฉลี่ย ๑๒๑,๐๒๒ บาทต่อปี โดยจำนวนเกษตรกรที่ปลูกพริก ร้อยละ ๑.๑๓ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และรายได้จากการปลูกพริกส่วนใหญ่มาจากภาคใต้มีจำนวนเงินเฉลี่ย ๒๔๑,๔๐๐ บาทต่อปี ดังนั้นการปลูกพริกทำให้มีรายได้ ดีกว่ากิจกรรมการเกษตรแบบอื่นๆ

รายได้นอกการเกษตร ของเกษตรกรส่วนใหญ่มาจากการรับจ้างทั่วไปร้อยละ ๓๘.๐๘ เมื่อพิจารณาจากจำนวนรายได้เฉลี่ยสูงสุดของเกษตรกรในแต่ละภาคมาจากการทำธุรกิจส่วนตัว เช่น ค้าขาย รับเหมาก่อสร้าง ร้านเสริมสวย ทอผ้า เป็นต้น ยกเว้นภาคเหนือที่รายได้นอกการเกษตรส่วนใหญ่มาจากคนในครอบครัวส่งเงินมาให้

ค่าใช้จ่ายเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย ใช้จ่ายในการลงทุนทางการเกษตรจำนวนมากที่สุด ร้อยละ ๒๕.๕๖ รองลงมาเป็นค่าอาหารในครัวเรือน ร้อยละ ๒๕.๔๕ ค่าอุปโภคและสาธารณูปโภค ร้อยละ ๒๕.๔๐ เมื่อพิจารณาจำนวนเงินค่าใช้จ่ายของเกษตรกรทุกภาคพบว่า ภาคกลางมีค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นการจ่ายเพื่อการทำการเกษตร โดยเฉพาะเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสุพรรณบุรีทำนา ๒ รอบต่อปี จึงทำให้มีต้นทุนเป็นค่าใช้จ่ายทางการเกษตรที่สูงกว่ารายจ่ายอื่นๆ ส่วนค่าใช้จ่ายของเกษตรกรที่ได้รับสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ส่วนใหญ่จ่ายเงินเป็นค่าอาหารในครัวเรือน

การออมเงินของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการออมเงินร้อยละ ๖๕.๐๔ เนื่องจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีหนี้กับ ธ.ส.ก. เป็นส่วนใหญ่ ซึ่ง ธ.ก.ส. มีข้อบังคับให้เกษตรกรที่กู้เงิน มีการออมเงินวันละ ๑ บาท

หนี้สินเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีแหล่งหนี้สินที่กู้เงินทั้งหมด ๙ แหล่ง โดยเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เป็นแหล่งเงินทุนที่เกษตรกรขอกู้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ธ.ก.ส. และกองทุนเงินล้าน สำหรับจำนวนเงินกู้ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนมากกู้ยืมเงินจาก ธ.ก.ส. เป็นจำนวนมากอันดับหนึ่ง จำนวนเงินกู้เฉลี่ย ๒๘๐,๑๐๑ บาทต่อปี รองลงมาเป็นสถาบันการเงินอื่นจำนวนเงินกู้ ๑๔๖,๓๓๓ บาทต่อปี อันดับสามคือ สหกรณ์อื่นๆ จำนวนเงิน ๑๓๑,๔๙๓ บาทต่อปี อันดับสี่คือ เงินนอกระบบ ๑๑๐,๒๑๙ บาทต่อปี อันดับห้าคือ อื่นๆ ๑๐๖,๖๗๕ บาทต่อปี อันดับหกคือ ธนาคารออมสิน ๘๓,๐๕๓ บาทต่อปี อันดับเจ็ดคือ ส.ป.ก. ๓๒,๗๓๙ บาทต่อปี อันดับแปดคือ กองทุนเงินล้าน ๓๐,๑๘๘ บาทต่อปี และอันดับสุดท้ายคือ กองทุนหมู่บ้าน ๒๙,๖๙๖ บาทต่อปี

เมื่อพิจารณาจากการกู้ยืมเงินของเกษตรกรพบว่า จำนวนเกษตรกรกู้ยืมจาก ส.ป.ก. เป็นอันดับหนึ่ง ในขณะที่จำนวนเงินที่เกษตรกรกู้เงินจาก ส.ป.ก. เป็นอันดับ ๗ จากทั้งหมด ๙ แหล่งเงินกู้

การชำระหนี้ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง เมื่อมีรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตร โดยชำระหนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแหล่งเงินกู้คือ เกษตรกรจะชำระหนี้ ส.ป.ก. ธ.ก.ส. กองทุนเงินล้านเป็นอันดับต้นๆ เหตุผลในการชำระหนี้ของเกษตรกรให้ความสำคัญ การชำระหนี้ตามเวลาเป็นอันดับหนึ่ง คือ ชำระหนี้กับแหล่งเงินกู้ที่ครบกำหนดชำระหนี้ก่อน ร้อยละ ๖๕.๙๒

ตอนที่ ๒ การใช้ประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การสำรวจจากแบบสอบถามสรุปผล ดังนี้

การลงทุนทางการเกษตรของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เกษตรกรกู้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ มีจำนวนเงินเฉลี่ย ๓๔,๘๑๕ บาท ซึ่งเกษตรกรมีความเห็นว่าเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ไม่เพียงพอต่อการลงทุนทำการเกษตรจำนวน ๓๓๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๕๕ โดยเกษตรกรให้ความเห็นว่าจำนวนเงินกู้เฉลี่ยควรเป็น ๗๒,๙๑๒ บาท จึงเพียงพอต่อการใช้เป็นต้นทุนในการทำการเกษตร เนื่องจากต้องการนำเงินไปซื้ออุปกรณ์หรือเครื่องจักรทางการเกษตรที่มีราคาสูง

อัตราดอกเบี้ยเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ทราบว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ร้อยละ ๔ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยเป็นอัตราที่เหมาะสมร้อยละ ๗๖.๐๖ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีอัตราดอกเบี้ยถูกกว่าสถาบันการเงินแหล่งอื่นๆ เช่น ธ.ก.ส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๗ เป็นต้น

การรับเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าได้รับเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ทันต่อการทำการเกษตรร้อยละ ๘๗.๗๑ และนำไปใช้จ่ายเป็นค่าปัจจัยการผลิตมากที่สุด เช่น การซื้อปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ เป็นต้น รองลงมาเกษตรกรนำเงินไปจ้างแรงงานทางการเกษตร เช่น การจ้างเพาะปลูก การจ้างเก็บเกี่ยวผลผลิต เป็นต้น และนำไปใช้ด้านเตรียมพื้นที่ทำการเกษตร เช่น การไถตะ ไถพรวน ไถแปร เป็นต้น เกษตรกรไม่สามารถนำเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ จัดซื้ออุปกรณ์หรือเครื่องจักรทางการเกษตรที่มีราคาแพงได้ จึงต้องกู้เงินจากสถาบันการเงินอื่นๆ เพื่อให้ได้จำนวนเงินกู้เพียงพอต่อการซื้ออุปกรณ์หรือเครื่องจักรทางการเกษตร

ตอนที่ ๓ การได้รับประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

จากการตรวจสอบถามเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า เกษตรกรได้รับประโยชน์จากเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ดังนี้

๑. ผลผลิตเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๙๔.๒๘ เนื่องจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ นำเงินไปใช้ในการซื้อปัจจัยการผลิต การเตรียมการเพาะปลูก ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้น

๒. รายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๙๒.๘๐ เนื่องจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างนำผลผลิตที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นนำไปจำหน่ายทำให้มีรายได้มากขึ้น

๓. ช่วยบรรเทาความเดือดร้อน ด้านต่างๆ ตามลำดับ เช่น

๓.๑ ด้านการลงทุนทางการเกษตรกรรมมากที่สุด ร้อยละ ๗๐.๙๙

๓.๒ ด้านค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ร้อยละ ๒๐.๙๙

๓.๓ จ่ายชำระหนี้หน่วยงานอื่น ร้อยละ ๘.๐๒

๔. ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น จำนวน ๔๗๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๕๘ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่จำนวน ๒๓๔ ราย มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นในระดับปานกลาง ร้อยละ ๕๘.๓๐ คือทำให้มีสภาพคล่องทางการเงิน

๕. การเพิ่มช่องทางการชำระหนี้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ผ่าน ธ.ก.ส. พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ทราบการชำระหนี้ผ่าน ธ.ก.ส. ร้อยละ ๕๘.๔๗ ซึ่งเกษตรกรที่ทราบการชำระหนี้ผ่าน ธ.ก.ส. มีการใช้บริการร้อยละ ๔๗.๔๖ และไม่ใช้บริการร้อยละ ๕๒.๕๔ เนื่องจากเกษตรกรพอใจในการให้เจ้าหน้าที่บริการรับชำระหนี้ในพื้นที่เป็นอันดับหนึ่ง เพื่อจะได้พบกับเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.

๖. การเพิ่มช่องทางการชำระหนี้ผ่านช่องทางอื่น นอกจาก ส.ป.ก.จังหวัด และ ธ.ก.ส. โดยเกษตรกรจะต้องเสียค่าบริการเพิ่มขึ้นเป็น ๑๕ – ๒๐ บาท ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเพิ่มช่องทางการชำระเงิน ร้อยละ ๖๓.๓๕ โดยเห็นว่าควรเพิ่มช่องทางการชำระหนี้ที่ เซเว่น อี เลฟเว่น ร้อยละ ๕๐.๘๐ ธนาคารกรุงไทย ร้อยละ ๓๐.๓๒ และการชำระหนี้เงินกู้ผ่านมือถือ ร้อยละ ๙.๐๔ เป็นต้น

ตอนที่ ๔ ปัญหาและอุปสรรค

เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าจะไม่ต้องปรับปรุงขั้นตอนการให้บริการสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ร้อยละ ๕๘.๔๗ และต้องปรับปรุง ร้อยละ ๔๑.๕๓ โดยเกษตรกรเห็นควรให้ ส.ป.ก. ปรับปรุงขั้นตอนตั้งแต่การยื่นคำขอกู้ถึงการรับเงินให้มีระยะเวลาน้อยลง การทำสัญญาให้ใช้เอกสารน้อยลง และเกษตรกรพอใจในการให้เจ้าหน้าที่เข้ามาดำเนินการในพื้นที่ เป็นต้น

ปัญหาการให้บริการสินเชื่อ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาการให้บริการสินเชื่อ กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ร้อยละ ๖๘.๒๒ ได้แก่

๑. วงเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไม่พอเพียง
๒. การรับเงินกู้มีช่องทางน้อย
๓. ช่องทางการรับชำระหนี้มีน้อย
๔. ระยะเวลาการให้บริการตั้งแต่การยื่นกู้ถึงการรับเงินล่าช้า เป็นต้น

สำรวจการชำระหนี้ค้ำประกันกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการชำระหนี้เป็นงวดละ ๑ ปี ร้อยละ ๙๗.๒๕

ตอนที่ ๕ ข้อเสนอแนะ

จากการสำรวจพบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างต้องการให้เพิ่มวงเงินกู้ยืมเป็นอันดับหนึ่ง ร้อยละ ๓๐.๑๒ รองลงมาคือ การลดขั้นตอนหรือระยะเวลาตั้งแต่การยื่นกู้ถึงการรับเงิน ร้อยละ ๑๖.๐๓ อันดับสาม การลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ ๑๐.๙๐ และการรับเงินกู้ให้โอนเข้าบัญชี ร้อยละ ๑๐.๙๐ ตามลำดับ

๕.๒ ข้อเสนอแนะจากผลการสำรวจ

๑. การให้บริการสินเชื่อควรให้เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด อำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรในพื้นที่ เช่น การรับคำขอกู้ยืมเงินหรือการทำสัญญา เพื่อลดค่าใช้จ่ายการเดินทางและไม่เสียเวลาในการเดินทางของเกษตรกรที่อยู่ไกล
๒. ควรมีขั้นตอนการยื่นคำขอกู้จนถึงขั้นตอนการรับเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เพียงครั้งเดียว ในกรณีที่เกษตรกรเข้ามาติดต่อขอกู้ยืมเงินกับ ส.ป.ก.จังหวัด
๓. เพิ่มช่องทางการให้บริการด้านสินเชื่อ เช่น การรับคำขอกู้ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ จดหมายทั่วไป ไปรษณีย์ และช่องทางอื่นๆ เป็นต้น เนื่องจากเกษตรกรมีความประสงค์ติดต่อการรับสินเชื่อให้เสร็จภายใน ๑ วัน
๔. ควรพิจารณาเพิ่มวงเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เนื่องจากวงเงินกู้ในปัจจุบันไม่เพียงพอในการจัดซื้ออุปกรณ์หรือเครื่องจักรทางการเกษตรที่มีราคาสูง รวมทั้งราคาปัจจัยการผลิต และอัตราค่าจ้างแรงงานทางการเกษตรสูงขึ้น
๕. ควรลดขั้นตอนการให้บริการสินเชื่อกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เช่น การกู้ยืมเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ครั้งต่อไปควรใช้เอกสารประกอบคำขอกู้ชุดเดิมที่เคยยื่นในการกู้ยืมครั้งที่ผ่านมา เพื่อความรวดเร็วในการดำเนินการ
๖. ควรเร่งดำเนินการตามนโยบายกระทรวงการคลัง โดยการพัฒนากระบวนการจ่ายเงินกู้ และการรับชำระหนี้เงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือเพิ่มช่องทางอื่น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

บุญเลิศ เลี้ยวประไพ. ๒๕๔๒. วิธีติดตามและดูแลความก้าวหน้าของแผนพัฒนาตำบล. คัมภีร์สมาชิก อบต. พิมพ์ครั้งที่ ๒. เชียงใหม่ : มูลนิธิริรักษ์ไทย.

พิสนุ พองศรี. ๒๕๕๑. เทคนิควิธีประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : แฮสออฟเดอะมีส์.

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. ๒๕๕๙. โครงการศึกษาภาวะหนี้สินเกษตรกรและแนวทางการปรับปรุงศักยภาพการดำเนินงานกองทุนในกำกับดูแลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ [ออนไลน์]. ที่มา : <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/๒๐๑๖/๐๖/หนี้สินเกษตรกร.pdf>

ศุภมิตร ศรีวัฒนชัย. ๒๕๖๐. การติดตามและประเมินผลการพัฒนาองค์ความรู้และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ภายใต้โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (หลักสูตรการพัฒนาเกษตรกรอย่างยั่งยืน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙). เอกสารวิจัย ฉบับที่ ๒๔๖. กรุงเทพฯ : สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.

ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์. ๒๕๕๔. การบริหารจัดการโครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชนในมุมมองของเกษตรกร: กรณีศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิจัย มข. ๒๕๕๔ (มีนาคม)

สมหวัง พิชิตบุญวัฒน์. ๒๕๕๑. รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. ๒๕๕๘. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๙ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒. เอกสารปฏิรูปที่ดินฉบับที่ ๒๑๔. กรุงเทพฯ : สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. ๒๕๕๗. การศึกษาหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรและขนาดของเงินกู้ที่เหมาะสม. เอกสารวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร เลขที่ ๑๒๑.

สำนักบริหารกองทุน. ๒๕๕๙. ระเบียบและหลักเกณฑ์ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. ๒,๐๐๐ เล่ม. กรุงเทพฯ : สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.

สำนักบริหารกองทุน. ๒๕๖๐. การสำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ใช้บริการกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. เอกสารเผยแพร่ ฉบับที่ ๕๖๕. กรุงเทพฯ : สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.

สำนักบริหารกองทุน. ๒๕๖๐. แผนยุทธศาสตร์ กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔. เอกสารเผยแพร่ ฉบับที่ ๕๖๖. กรุงเทพฯ : สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.

สำนักบริหารกองทุน. ๒๕๖๐. รายงานผลการดำเนินงาน กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ปีงบประมาณ ๒๕๕๙. เอกสารเผยแพร่ ฉบับที่ ๕๖๐. กรุงเทพฯ : สำนักงานการปฏิรูปที่ดิน
 เพื่อเกษตรกรรม.

สุวรรณ นาควิบูลย์วงศ์. ๒๕๕๗. การติดตามและประเมินผลโครงการ : แนวคิดสู่การปฏิบัติ. เอกสาร
 วิชาการ ฉบับที่ ๑๒๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

วัชรพล วิลาวรรณ และ สุภาภรณ์ พวงชมพู. ๒๕๕๘. ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สิน
 ทางการเกษตรของลูกค้านาคาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาหนองบัวแดง
 จังหวัดชัยภูมิ. แก่นเกษตร ๔๓ ฉบับพิเศษ ๑ : (๒๕๕๘).

ฤทัยรัตน์ ดวงชื่น และ พัทธ์ชัย ศิริวงศ์. ๒๕๕๙. ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการชำระหนี้ของลูกค้านัก
 ษนาการ เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาจอมบึง จังหวัดราชบุรี. การประชุม
 วิชาการระดับชาติราชภัฏเพชรบุรีวิจัยเพื่อแผ่นดินไทยที่ยั่งยืน ครั้งที่ ๖. มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏเพชรบุรี.

ภาคผนวก

ชุดที่.....

แบบสอบถาม

เรื่อง แผนการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ผู้ให้สัมภาษณ์: ชื่อ - สกุล โทรศัพท์

ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

เลขบัตรประจำตัวประชาชน ☐ - ☐☐☐☐ - ☐☐☐☐☐ - ☐☐ - ☐

ผู้สัมภาษณ์:วันที่.....

คำชี้แจง (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง)

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 การใช้ประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ตอนที่ 3 การได้รับประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรค

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ ☐ 1.ชาย☐ 2.หญิง

2. อายุ ปี

3. ระดับการศึกษา

☐ 1.ไม่ได้เข้ารับการศึกษ☐ 2.ประถมศึกษา☐ 3.มัธยมศึกษา/ปวช.☐ 4.อนุปริญญา/ปวส.☐ 5.ปริญญาตรี☐ 6.ปริญญาตรีขึ้นไป

4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด คน

5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการทำการเกษตร คน

6. เอกสารการถือครองพื้นที่ทำการเกษตร รวมพื้นที่ทั้งหมด ไร่

☐ 1.ส.ป.ก. (4-01) ไร่☐ 2.เช่า (เขตปฏิรูปที่ดิน) ไร่☐ 3.เช่าซื้อ (เขตปฏิรูปที่ดิน) ไร่ ☐ 4.โฉนดที่ดิน ไร่☐ 5.นส.3 ไร่☐ 6.นส.3 ก ไร่☐ 7.อื่นๆ ระบุ ไร่

7. รายได้จากกิจกรรมการเกษตรต่อปี (ปี2560) บาท/ปี(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1.ทำนา บาท/ปี☐ 2.ทำไร่ บาท/ปี☐ 3.ทำสวน บาท/ปี☐ 4.เลี้ยงสัตว์ บาท/ปี☐ 5.ประมง บาท/ปี☐ 6.ผสมผสาน บาท/ปี☐ 7.อื่นๆ บาท/ปี ระบุ.....

8. รายได้นอกเหนือจากกิจกรรมการเกษตรต่อปี(ปี2560) บาท/ปี(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐1.รับจ้างทั่วไป บาท/ปี ☐2.ครอบครัวส่งเงินมาให้ บาท/ปี
☐3.เงินผู้สูงอายุ บาท/ปี ☐4.ธุรกิจส่วนตัว เช่น ร้านค้าบาท/ปี
☐5.รายได้รายเดือน/ค่าตอบแทน เช่น กำนัน อาสาสมัคร บาท/ปี
☐6.อื่นๆ ระบุ บาท/ปี ระบุ

9.ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น/ต่อปี(ปี2560) บาท/ปี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐1.รายจ่ายจากการทำเกษตร บาท/ปี
☐2.ค่าอาหารในครัวเรือนบาท/ปี
☐3.ค่าอุปโภคและสาธารณูปโภค (น้ำ ไฟ น้ำมัน โทรศัพท์ ฯลฯ) บาท/ปี
☐4.ภาระที่ต้องจ่ายรายเดือน บาท/ปี
☐5.ค่าการศึกษาบุตร/ค่ารักษาพยาบาล บาท/ปี
☐6.อื่นๆ บาท/ปี ระบุ.....

10. เงินออม ☐1.ไม่มี ☐2.มี บาท/ปี

11. สภาพหนี้สิน ☐1.ไม่มี (ไม่ตอบข้อ 12) ☐2.มี (ตอบข้อ 12)

12. ท่านมีหนี้สินจากแหล่งไหน จำนวนเงิน บาท (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐1.กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ(ส.ป.ก.) บาท ☐2.ธ.ก.ส. บาท
☐3.กองทุนหมู่บ้าน บาท ☐4.ธนาคารออมสิน บาท
☐5.กองทุนเงินล้าน..... บาท ☐6.สถาบันการเงินอื่น..... บาท
☐7.เงินนอกระบบ บาท ☐8.สหกรณ์ บาท
☐9.อื่นๆ บาท ระบุ

13. ถ้าท่านมีรายได้จากการเกษตรท่านจะชำระหนี้แหล่งใดก่อน

- ☐1.กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ(ส.ป.ก.) ☐2.ธ.ก.ส.
☐3.กองทุนหมู่บ้าน ☐4.ธนาคารออมสิน
☐5.กองทุนเงินล้าน ☐6.สถาบันการเงินอื่น
☐7.เงินนอกระบบ ☐8.สหกรณ์
☐9.อื่นๆ ระบุ

เพราะเหตุใด

- ☐1.แหล่งเงินกู้ใดถึงกำหนดก่อนก็ชำระก่อนตามกำหนดเวลา
☐2.สามารถกู้ครั้งต่อไปได้
☐3.กลัวเสียเครดิต
☐4.อื่นๆ ระบุ

ตอนที่ 2 การใช้ประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

14. ท่านกู้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดิน(ปี2559) จำนวน บาท

15. จำนวนเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เพียงพอต่อการทำการเกษตรหรือไม่

☐1.เพียงพอ(ตอบข้อ 17)

☐2.ไม่เพียงพอ (ตอบข้อ 16)

16. จำนวนเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ควรเป็น จำนวนเงิน บาท

17. ท่านทราบหรือไม่ว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ร้อยละเท่าไร

☐1.ทราบ ร้อยละ

☐2.ไม่ทราบ (ผู้สัมภาษณ์ต้องบอกให้เกษตรกรทราบว่า
อัตราดอกเบี้ยเงินกองทุนฯ คือร้อยละ 4 ต่อปี)

18. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ร้อยละ 4 เหมาะสมหรือไม่

☐1.เหมาะสม

☐2.ไม่เหมาะสม ควรเป็น ร้อยละ

19. ท่านได้รับเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ทันเวลาต่อการทำการเกษตรหรือไม่

☐1.ทัน

☐2.ไม่ทัน

เหตุผลเพราะ ☐1.ยื่นกู้ช้า

☐2.ยื่นกู้ไม่ตรงระยะเวลาเพาะปลูก

☐3.ขั้นตอนการให้สินเชื่อใช้เวลานาน

☐4.อื่นๆ ระบุ.....

20. ท่านนำเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ไปใช้ประโยชน์ด้านใดมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐1.ปัจจัยการผลิตเช่น ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ ฯลฯ

☐2.จ้างแรงงานภาคเกษตร เช่น จ้างเพาะปลูก จ้างเก็บเกี่ยวผลผลิต ฯลฯ

☐3.อุปกรณ์หรือเครื่องจักรทางการเกษตร เช่น เครื่องตัดหญ้า เครื่องพ่นสารเคมี ฯลฯ

☐4.เป็นค่าขนส่งนำเข้าปัจจัยการผลิตหรือค่าขนส่งสินค้าไปจำหน่าย เช่น ค่าน้ำมัน ฯลฯ

☐5.ปรับปรุงแหล่งน้ำ เช่น ขุดสระน้ำ ทำบ่อบาดาล ฯลฯ

☐6.ปรับปรุงการกระจายน้ำ เช่น ระบบน้ำหยด ระบบสปริงเกอร์ วางท่อส่งน้ำ ฯลฯ

☐7.ปรับปรุงบำรุงดิน เช่น แก้ปัญหาดินเค็ม ดินเปรี้ยว

☐8.ปรับปรุงพื้นที่เตรียมทำการเกษตร เช่น ไถตะ ไถพรวน ไถแปร

☐9.ปรับปรุงสภาพพื้นที่ เช่น แผ้วถางพื้นที่ ทำคันดิน

☐10.แปรรูปสินค้าเกษตร เช่น แปรรูปผลิตภัณฑ์

☐11.อื่นๆ ระบุ

ตอนที่ 3 การได้รับประโยชน์จากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

21. ท่านคิดว่าเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ มีส่วนทำให้ผลผลิตทางการเกษตร เพิ่มขึ้นหรือไม่

☐ 1. เพิ่มขึ้น

☐ 2. ไม่เพิ่มขึ้น

เหตุผล ระบุ.....

22. ท่านคิดว่าเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ มีส่วนทำให้รายได้ทางการเกษตร เพิ่มขึ้นหรือไม่

☐ 1. เพิ่มขึ้น

☐ 2. ไม่เพิ่มขึ้น

เหตุผล ☐ 1. ราคาตลาดตกต่ำ

☐ 2. อื่นๆ ระบุ.....

23. เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ที่ท่านได้รับสามารถช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของครอบครัวท่านในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. มีเงินลงทุนทางการเกษตร

☐ 2. จ่ายชำระหนี้หน่วยงานอื่น

☐ 3. ใช้จ่ายในครัวเรือน

☐ 4. อื่นๆ ระบุ

24. ท่านและครอบครัวได้รับเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ทำให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้นหรือไม่

☐ 1. ดีขึ้น ในระดับใด

☐ 1. มากที่สุด ☐ 2. มาก ☐ 3. ปานกลาง ☐ 4. น้อย ☐ 5. น้อยสุด

☐ 2. ไม่ดีขึ้น

25. ท่านและครอบครัวได้รับเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ทำให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้นด้านใด

☐ 1. มีสภาพคล่องทางการเงิน

☐ 2. บุตรหรือหลานกลับมาประกอบอาชีพบ้านเกิด

☐ 3. มีการอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน

☐ 4. อื่นๆ ระบุ

26. ท่านทราบหรือไม่ว่ามีการเพิ่มช่องทางการชำระคืนเงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ผ่าน ธ.ก.ส.

☐ 1. ทราบ

☐ 2. ไม่ทราบ (ตอบข้อ 28)

27. ท่านได้ใช้บริการชำระหนี้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ผ่าน ธ.ก.ส. หรือไม่

☐ 1. ได้ใช้

☐ 2. ไม่ได้ใช้

เพราะ ☐ 1. เจ้าหน้าที่เข้ามาเก็บเงินในพื้นที่

☐ 2. ยังไม่มั่นใจว่าสามารถชำระหนี้ได้

☐ 3. ธ.ก.ส. อยู่ไกล

☐ 4. อื่นๆ ระบุ

28. ปัจจุบันท่านจ่ายชำระหนี้กับ ธ.ก.ส. เสียค่าบริการ 10 บาท แต่ถ้าจ่ายชำระหนี้เงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ช่องทางอื่นจะเสียค่าบริการเพิ่มขึ้นเป็น 15-20 บาท

☐ 1. เห็นด้วย

☐ 2. ไม่เห็นด้วย เพราะ ระบุ.....

29. ท่านคิดว่า สป.ก. ควรเพิ่มสถานที่การรับชำระหนี้เงินกู้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ที่ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. เซเว่น อี เลฟเว่น (7-11)

☐ 2. โลตัส

☐ 3. ไปรษณีย์

☐ 4. ธนาคารกรุงไทย

☐ 5. ผ่านมือถือ

☐ 6. อื่นๆ ระบุ

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรค

30. ท่านเห็นว่าควรปรับปรุงขั้นตอนการให้บริการสินเชื่อกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ หรือไม่

☐ 1.ไม่ต้องปรับปรุง

☐ 2.ต้องปรับปรุง ในขั้นตอน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1.ยื่นคำขอกู้ยืม

เพราะ ☐ 1.ใช้ระยะเวลานาน

☐ 2.อื่นๆ ระบุ.....

☐ 2.ทำสัญญา

เพราะ ☐ 1.เอกสารประกอบมาก

☐ 2.อื่นๆ ระบุ.....

☐ 3.การรับเงินกู้

เพราะ ☐ 1.ได้รับเงินช้า

☐ 2.อื่นๆ ระบุ.....

☐ 4.อื่นๆ ระบุ

31. ปัญหาเกี่ยวกับให้บริการสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ

☐ 1.ไม่มีปัญหา

☐ 2.มีปัญหา(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1.จำนวนเงินน้อยไป ต้องการเท่าไร ระบุ

☐ 2.ดอกเบี้ยสูง อัตราเท่าไร ระบุ

☐ 3.ช่องทางรับเงินกู้น้อย ควรเพิ่มช่องทางใด ระบุ

☐ 4.ช่องทางการชำระหนี้เงินกู้สั้นไป ควรเพิ่มช่องทางใด ระบุ

☐ 5.ไม่ได้รับข่าวสารกองทุนฯ ส่งข่าวสารทางไหน ระบุ

☐ 6.ไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลส่วนตัวได้ ต้องการช่องทางไหน ระบุ

☐ 7.ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้สั้นไป ควรเป็นระยะเวลาเท่าไร ระบุ

☐ 8.ระยะเวลาตั้งแต่การยื่นกู้ถึงการรับเงินช้า ควรเป็นระยะเวลาเท่าไร ระบุ

☐ 9.อื่นๆ ระบุ

32. ท่านเห็นว่าการชำระหนี้คืนกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ควรมีรูปแบบใด

☐ 1.งวดละเดือน

☐ 2.งวดละ 3 เดือน

☐ 3.งวดละ 6 เดือน

☐ 4.งวดละ 1 ปี

☐ 5.อื่นๆ ระบุ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

33. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา	นางสาวจิราทิพย์	โรจน์อุ๋นวงศ์	ผู้อำนวยการสำนักบริหารกองทุน
คณะผู้จัดทำ	นางอังสนา	สุวัฒน์ทัพพะ	ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามและประเมินผลกองทุน
	นางสาววรารัณ	เรื่อนทิพย์	นักวิชาการเงินและบัญชีปฏิบัติการ
	นางสาวประภาพร	สินเพ็ชร	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ
	นางสาวสุนีลา	รัฐกิจกุล	นักวิชาการตรวจสอบบัญชีชำนาญการ
	นางณัฐธินา	เนตรานนท์	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ
	นางสาวสุพัตรา	ชูแก้ว	นักวิชาการเงินและบัญชีปฏิบัติการ
	นางสาวพิชญา	สวดตะมะนัง	นักวิชาการเงินและบัญชีปฏิบัติการ
	นายบุญหนัก	อินทโชติ	เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน